

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ BİLİM DALI

BEYPAZARI İLÇESİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA İŞ EĞİTİMİ
(TİCARET BİLGİSİ) DERSİNİN UYGULAMA DURUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Serap GÖRAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mümtaz Turgut TOPBAŞ

Ankara-2005

ÖNSÖZ

Bir ülke için en büyük yatırım yeni nesillerin çağın gereklerine uygun olarak eğitilmesidir. Eğitim süreci içinde yaşamın bütün boyutları ele alınmalıdır. Bu nedenle İş Eğitimi derslerinden biri olan Ticaret Bilgisi dersi ile öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda iş hayatına yönelik bilgi ve becerileri kazanmaları sağlanmaktadır.

İlköğretimde zorunlu olarak okutulan İş Eğitimi derslerinden biri olan Ticaret Bilgisi dersinin, Beypazarı örneği uygulama durumunun incelenmesi ile; bu dersin konuluş amacına uygulamada ne kadar ulaşılabildiği, varsa uygulamada görülen aksaklıkların neler olduğu tespit edilmeye çalışılacaktır.

“Beypazarı ilçesindeki İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Ticaret Bilgisi dersinin uygulama durumu” adlı araştırmayı yapmamda bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Mümtaz Turgut TOPBAŞ, Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürü, Beypazarı ilçesindeki tüm İlköğretim Okulları müdür ve müdür yardımcıları ile Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerine yardımlarından dolayı teşekkürlerimi bildiririm.

Ankara 2005

Serap GÖRAL

ABSTRACT

This research has been carried out to look at the implementation of the Commerce Course which is one of the Occupational Training courses taught at the Elementary Schools of Beypazari, an administrative district of Ankara. Occupational Training course include; home economy, occupation and technique, agriculture and commerce courses. Although this research basically covers the objectives of the Occupational Training course, its development both in the world and in our country and how it is taught, it also covers the implementation of the commerce course at the administrative district level, in correlation to the sub courses of Occupational Training.

The data has been collected by scanning the related literature and using questionnaires. The questionnaire has been carried out by sampling teachers teaching commerce course among all the Occupational Training teachers working in the Elementary Schools in Beypazari district of Ankara. The questionnaire prepared for commerce teachers has been structured to reflect all the dimensions of the course. While conducting the questionnaire, commerce teachers have been interviewed and their views and proposals concerning the functioning of the course and the problems encountered in implementation have been recorded.

As an outcome of this research we have found out that: in the total 18 elementary schools in Beypazari district, commerce courses was taught in only 7 schools; the number of teachers teaching commerce was insufficient; necessary workshops and tools and equipments necessary for the course were lacking in schools; weekly course hours were insufficient; parents, students and especially the administrators, were not aware of the importance of the course; the role of the course to direct students to the occupation was not efficiently used and the course was not implemented as defined in the program.

As a result of this research we have reached the following conclusion: There is great malfunctioning concerning the implementation of the commerce course

taught in the Elementary schools of Beypazari district which is situated 99 km away from Ankara, the capital of Turkey. Also most of the objectives of the course are not being met. Taking these facts into consideration, arrangements must be made without any loss of time, to solve the existing problems related to this course.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA MODELİ VE YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, yöntemi, evren, örneklem, verilerin toplanması çözümlenmesi ve araştırmanın sınırlılıkları açıklanacaktır.

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma alan araştırması modelinde yapılmıştır. Alan araştırması modeli, birinci el veri (özgün veri) toplamak amacıyla, kendi doğal ortamında yapılan araştırmalardır. Eğitim kurumlarının, öğretmenlerin ve öğrencilerin araştırılması alan araştırmalarıyla yapılabilmektedir. Alan araştırmalarında anket veya gözlem formlarının hazırlanması, deneklerin seçimi ve anketin uygulanması en önemli aşamalardır (Arıkan, 2000:71).

Alan araştırması modeliyle Beypazarı ilçesinde ilköğretim okullarında İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersinin uygulama durumuna ilişkin olarak Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerinin görüşleri belirlenerek bu dersin amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığı ve uygulamada ortaya çıkan aksaklıklar belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, anket tekniği deneklerle yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Bu çalışmada yazılı anket sorularına alınan cevaplar ve görüşmeler sırasında elde edilen bilgiler kullanılmıştır.

1.3. Evren

Bu araştırmanın evrenini 2003-2004 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin Beypazarı ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İlköğretim Okullarında görev yapan İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Evreni oluşturan İş Eğitimi Dersi öğretmenlerinin, Beypazarı ilçesinde görev yaptığı okullar Şekil- 1 'de harita üzerinde görülmektedir.

1.4. Örneklem

Örneklem olarak Beypazarı ilçesindeki İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersi okutulan okullar seçilmiştir. Ticaret Bilgisi Dersi okutulan okullarda görev yapan tüm Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Örneklemi oluşturan Ticaret Bilgisi Dersi öğretmen sayısı toplam 7 tanedir. Araştırmanın örneklemi oluşturan okullar Tablo 9'da ve Şekil-2'de harita üzerinde görülmektedir.

1.5. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, İş Eğitimi derslerine ilişkin kaynaklara dayanılarak bir anket oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Anket, otuz beş adet sorudan oluşmaktadır. Anket soruları Ek-1'te görülmektedir.

1.6. Verilerin Çözümlemesi

İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf İş Eğitimi Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerine uygulanan anket sonuçları, yüzdeler hesaplanarak değerlendirilmiştir. Anket verilerinin yüzdelik hesaplarından yararlanılarak tablolar oluşturulmuş ve ulaşılan sonuçlar açıkça ortaya konulmuştur.

Şekil 1: Beypazarı İlçesinde İlköğretim Okullarını Gösteren Harita

Şekil 2: Beypazarı İlçesinde Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan İlköğretim Okullarını Gösteren Harita

1.7. Kapsam Ve Sınırlılıklar

Bu araştırma ile, ilköğretim okulları iş eğitimi (ticaret bilgisi) derslerinin amaçları doğrultusunda uygulanıp uygulanmadığı, bu dersi veren öğretmenlerin formasyonunun bu dersi vermeye uygunluğu, öğretmenlerin meslek öncesi ve meslek içi yetişmişliği, mesleki yetiştirme ihtiyaçları, öğrenciler üzerinde istenilen başarıyı meydana getirip getiremedikleri gibi konuların araştırılıp analiz edilmesine çalışılacaktır.

Kısaca bu çalışmada; yalnızca, İş eğitimi ticaret dersine uygun eğitim teknolojinin altı ögesi olan **amaç, personel (öğretmen), öğrenci, yöntem-teknik, ortam ve değerlendirme** araştırma kapsamında ele alınacaktır.

Araştırma, Ankara ili Beypazarı ilçesindeki ilköğretim okullarının ikinci kademe iş eğitimi, ticaret dersi ile sınırlı tutulmuştur.

Yöntem olarak literatür taraması ve anket tekniği kullanılacaktır. Geliştirilen anket ilköğretim okulu ikinci kademe iş eğitimi ticaret dersi öğretmenlerine uygulanacaktır. Bu çalışma ile ilgili veriler, 2003-2004 eğitim öğretim yılı ile sınırlı tutulacaktır.

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerin çok hızlı bir şekilde yaşandığı günümüzde, toplumdaki bireylerin bu gelişmeye uyumu, onların eğitimi ile belirlenir. Eğitim, belli amaçlara göre insanların davranışlarının değiştirilmesi ve geliştirilmesinin yasa ve ilkelerini bulmaya ve bu amaçla teknikler geliştirmeye çalışan bir bilim dalı olarak tanımlanabilir (Erden ve Akman, 1997:14).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesine göre, "Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz."denir. Böylece toplumun eğitim öğretim hakkı Anayasa ile güvence altına alınmıştır. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973) da bu hakkı desteklemektedir.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) birinci bölümünde yer alan, Türk Milli Eğitimi'nin amaçları şunlardır:

"Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesi bulunan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan

haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.”

Yukarıda sıraladığımız Türk Milli Eğitiminin amaçları, eğitimin fertler ve ülkeler açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Bu amaçlar; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim seviyelerinde yapılan eğitim-öğretim ile gerçekleştirilmeye çalışılır. Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesine ilköğretimde başlanır. Temel olması bakımından ilköğretim çok önemlidir.

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda ve özellikle üçüncü maddesinde belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için, ilköğretim programlarında İş Eğitimi veya Teknoloji Eğitimi programlarına yer verilmiştir.

İş Eğitimi veya Teknoloji Eğitimi günümüzde bir çok ülkede genel eğitimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. (Hesapcıoğlu ve diğerleri, 2001:47).

2369/1992 Sayılı Tebliğler Dergisi'ne göre; öğrencilerin bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla ilköğretim okullarına iş eğitimi dersi konulmuştur. İş Eğitimi dersleri adı altında **Ticaret**, İş ve Teknik, Ev Ekonomisi ve Tarım dersleri yer almaktadır. Bu derslerle ilköğretim okulları tarafından öğrencilerin üst öğretime ve hayata hazırlamaları amaç edinilmiştir.

İlköğretim okullarında İş Eğitimi **Ticaret Bilgisi** dersi konuluş amaçlarında da belirtildiği gibi (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:339) öğrencilerin ilgi, yetenek, kendine güven ve yaratıcılıklarının gelişmesini sağlayan teori ve pratiğe yönelik bir derstir.

Bu araştırmanın amacı, bir örnek olarak ele alınan Ankara'nın Beypazarı ilçesindeki İlköğretim okulları ikinci kademesinde okutulan **İş Eğitimi** derslerinden biri olan **Ticaret Bilgisi** Dersinin uygulamadaki durumunu tespit etmektir. Araştırmada **Ticaret Bilgisi** dersinin teori ve uygulama boyutu ele alınarak uygulamadaki durum tespiti yapılacaktır. Ayrıca okulların teknoloji, atölye ortamları ve materyalleri açısından teknik durumu ile öğretmen yeterlilikleri incelenerek bu dersin konulma amacını ne kadar gerçekleştirebildiği araştırılacaktır. Ve varsa uygulamadaki aksaklıklar ve sebepleri ortaya konulacak, bu sebeplerin ortadan kaldırılması ile ilgili öneriler sunulacaktır.

Araştırmanın birinci bölümünde, araştırmanın modeli, yöntemi, evren ve örnekleme, veriler ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanması anlatılmıştır.

İkinci bölümde, İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersi'nin amaçları, kapsamı, tarihsel gelişimi, uygulanışı ve mesleğe yönlendirmedeki etkisi incelenmiştir. Ayrıca İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) dersinin Başkentimize 99 km uzaklıktaki Beypazarı ilçesindeki uygulama durumu ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölümde Beypazarı ilçesinde Ticaret Bilgisi dersi uygulaması ile ilgili bulgular ve yorum ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, Ticaret Bilgisi Dersi'nin

öğeleri, programın işleyiş ve uygulama boyutu, mesleğe yönlendirmedeki etkisi ve öğretmen görüşleri değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonunda, araştırma ilgili sonuçlar ve öneriler üzerinde durulmuştur. Bu sonuç ve öneriler, yapılan anket ve görüşmelere dayanılarak ortaya konulmuştur.

ÖZET

Bu çalışma, Ankara'nın Beypazarı ilçesi İlköğretim Okullarında İş Eğitimi derslerinden biri olan Ticaret Bilgisi dersinin uygulama durumunu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. İş Eğitimi dersi içerisinde; Ev Ekonomisi, İş ve Teknik, Tarım ve Ticaret Bilgisi dersleri yer almaktadır. Temelde İş Eğitimi dersinin amaçları, dünyada ve ülkemizdeki gelişimi, işleyişi ele alınmakla beraber, iş eğitiminin diğer alt dersleriyle de bağlantılı olarak Ticaret Bilgisi dersinin ilçe genelindeki uygulanışı ele alınmıştır.

Verilerin toplanmasında literatür taraması ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Anket, Beypazarı ilçe genelindeki İlköğretim Okullarında görev yapan tüm İş Eğitimi öğretmenlerinden, Ticaret Bilgisi dersi öğretmenleri örneklem alınarak uygulanmıştır. Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerine uygulanan anket ile dersin bütün boyutları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anket uygulamaları sırasında ilçedeki Ticaret Bilgisi dersi öğretmenleriyle görüşme yöntemi yoluyla da dersin işleyişiyle ve uygulamaya yönelik sorunları hakkında düşünce ve önerileri alınmıştır.

Bu çalışmamız sonunda Beypazarı ilçesinde toplam 18 adet İlköğretim Okulundan sadece **7 adedinde** Ticaret Bilgisi dersinin olduğu, Ticaret Bilgisi **ders öğretmeni** sayısının yetersizliği, okullarda ders için gerekli **işlik ve araç-gereçlerin olmadığı, haftalık ders saatlerinin yetersizliği**, velilerin, öğrencilerin ve özellikle idarecilerin, dersin önemini yeteri kadar bilmedikleri, dersin öğrencilerin mesleğe yönlendirmede ki rolünün etkin olarak kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Kısaca Ticaret Bilgisi dersinin programda yer aldığı gibi uygulanamadığı görülmüştür.

Bu araştırma ile, Başkentimiz Ankara'ya 99 km uzaklıkta olan Beypazarı ilçesindeki İlköğretim Okullarında okutulan Ticaret Bilgisi dersinin uygulamalarıyla ilgili olarak, çok ciddi aksaklıkların olduğu, **dersin konuluş amaçlarından çoğunun gerçekleşmediği ve vakit geçirmeden dersle ilgili mevcut sorunları giderici düzenlemelerin yapılması gerektiği** sonucuna ulaşılmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRACT).....	ii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE MODELİ.....	5
1.1.Araştırmanın Modeli.....	5
1.2.Araştırmanın Yöntemi.....	5
1.3.Evren.....	6
1.4.Örneklem.....	6
1.5.Verilerin Toplanması.....	6
1.6.Verilerin Çözümlemesi.....	6
1.7.Kapsam Ve Sınırlılıklar.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. İŞ EĞİTİMİ (TİCARET BİLGİSİ) DERSİNİN AMAÇLARI, GELİŞİMİ, UYGULANIŞI VE MESLEĞE YÖNLENDİRMEDEKİ ETKİSİ (BEYPAZARI ÖRNEĞİ)	10
2.1.İlköğretimin Amaçları	10
2.2.İş Eğitimi Dersinin Amaçları	11
2.3.İş Eğitimi Dersinin Dünyada Ve Ülkemizdeki Gelişimi	12
2.3.1. İş Eğitimi Dersinin Dünyadaki Gelişimi	13
2.3.2. Bazı Ülkelerde İş Eğitimi Dersinin Günümüzdeki Durumu	13
2.3.2.1. Amerika Birleşik Devletleri	13
2.3.2.2. Japonya	14
2.3.2.3. Almanya	15
2.3.2.4. Fransa	15
2.3.2.5. İngiltere	16
2.3.2.6. Rusya Federasyonu	16
2.3.3 İş Eğitimi Dersinin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi	17
2.4.İş Eğitimi Dersinin Kapsamı Ve Uygulanışı	20
2.4.1. İş Eğitimi Dersinin Kapsamı	21
2.4.2. İş Eğitimi Dersinin Uygulanışı	22
2.5.Ticaret Bilgisi Dersinin Amaçları	29
2.6.Ticaret Bilgisi Dersinde İşlik Uygulama Ve Düzenleme Örneği	30
2.7.Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi	34
2.8.Beypazarı İlköğretim Okullarında İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersine Genel Bir Bakış	36
2.8.1. Beypazarı İlçesi	36
2.8.2. Beypazarı İlçesinin Eğitim Öğretim Durumu	38
2.8.3. Beypazarı İlçesinde İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersinin Durumu	43
2.8.3.1. Okulların İşlik Durumu	44
2.8.3.2. Öğretmen Durumu	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BEYPAZARI İLÇESİNDE TİCARET BİLGİSİ DERSİ UYGULAMASI İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR	49
3.1.Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan Okullara İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	49
3.2.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmen Durumuna İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	50
3.2.1.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Eğitim Durumu	50
3.2.2.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Branş Durumu	50
3.2.3.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Mesleki Hizmet Süreleri	51
3.2.4.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumu	52
3.2.5.Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerine Yönelik Düzenlediği Hizmet İçi Eğitim Kursları	52
3.2.6.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterlilik Durumu	53
3.3.Ticaret Bilgisi Derslerinin İşlik Ve Araç-Gereç Durumuna İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	54
3.3.1.Ticaret Bilgisi Derslerinin İşlik Durumu	54
3.3.2.Okullarda Ticaret Bilgisi Dersi İçin Araç-Gereç Durumu	55
3.4.Ticaret Bilgisi Dersi Programının İşleyiş Ve Uygulama Boyutuna İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	56
3.4.1.İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Alt Derslerinin Durumu	56
3.4.2.Ticaret Bilgisi Ders Programının Yeterlilik Durumu	57
3.4.3.Ticaret Bilgisi Dersinin Programda Yer Aldığı Gibi Uygulanıp Uygulanmama Durumu	57
3.4.4.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul ile Ticaret Dersi Programının Uyuşup Uyuşmama Durumu	58
3.4.5.Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okuldan Kazanmış Olduğu Bilgi ve Becerileri Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulama Durumu	59
3.4.6.Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulanan Öğretim Yöntemi ve Teknikleri	60
3.4.7.Ticaret Bilgisi Ders Saatlerinin Yeterlilik Durumu	61

3.4.8.Ticaret Bilgisi Dersinde İşlenen Konuların Öğrenci Seviyelerine Uygun Olup Olmama Durumu.....	63
3.4.9.Ticaret Bilgisi Dersinde İşlenen Ünitelerin Seçimi.....	63
3.4.10.Ticaret Bilgisi Dersinde Okutulan Kitap Durumu.....	64
3.4.11.Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulanan Proje Çalışmalarının Durumu.....	65
3.4.12.İdareci ve Velilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakış Açısı.....	66
3.4.13.Öğrencilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakış Açısı.....	67
3.4.14.Ticaret Bilgisi Dersinde Değerlendirme Durumu.....	68
3.4.15.Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencilere Faydalı Olma Durumu.....	68
3.5.Ticaret Bilgisi Dersinin Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	69
3.5.1. Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi.....	69
3.5.2. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi.....	70
3.6.Ticaret Bilgisi Dersi İle İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	71
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
Sonuç.....	72
Öneriler.....	77
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	84
ÖZGEÇMİŞ.....	91

KISALTMALAR LİSTESİ

EF	: Eğitim Fakültesi
ESEF	: Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi
İÖO	: İlköğretim Okulu
Km	: Kilo metre
Km ²	: Kilo metre kare
m	: Metre
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEF	: Mesleki Eğitim Fakültesi
S.	: Sınıf
Ss	: Sayfa sayısı
TD	: Tebliğler Dergisi
%	: Yüzde

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ BİLİM DALI

BEYPAZARI İLÇESİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA İŞ EĞİTİMİ
(TİCARET BİLGİSİ) DERSİNİN UYGULAMA DURUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Serap GÖRAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mümtaz Turgut TOPBAŞ

Ankara-2005

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Altıncı Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği	31
Tablo 2: Yedinci Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği	32
Tablo 3: Sekizinci Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği	33
Tablo 4: Beypazarı Nüfusunun Belediye ve Köylere Göre Dağılımı	37
Tablo 5: Beypazarı İlçesindeki İlköğretim Okullarının İsim Listesi	39
Tablo 6: Beypazarı İlçesindeki Lise ve Meslek Liseleri	40
Tablo 7: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı İ.Ö.O. Öğrenci Sayıları	41
Tablo 8: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrenci Sayıları	42
Tablo 9: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Derslerinin Dağılımı	43
Tablo 10: Beypazarı İlçesindeki İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Dersinin Teknik Durumu	46
Tablo 11: Beypazarı İlçesindeki Okullarda İş Eğitimi Dersi Okutan Öğretmenlerin Eğitim Durumu	47
Tablo 12: Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan İlköğretim Okullarının Bulunduğu Yere İlişkin Tablo	49

Tablo 13: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna İlişkin Tablo.....	50
Tablo 14: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Branş Durumuna İlişkin Tablo.....	51
Tablo 15: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Mesleki Hizmet Sürelerine İlişkin Tablo.....	51
Tablo 16: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumlarına İlişkin Tablo.....	52
Tablo 17: Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerine Yönelik Yeterince Hizmet İçi Eğitim Kursu Düzenleyip Düzenlemediğine İlişkin Tablo.....	53
Tablo 18: Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterliliklerine İlişkin Tablo.....	53
Tablo 19: İş Eğitimi Dersleri İçin İşlik Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	54
Tablo 20: Ticaret Bilgisi Dersi Araç-Gereçlerinin Bulunma Durumuna İlişkin Tablo.....	55
Tablo 21: İlköğretim Okulunda İş Eğitimi Derslerinden Hangilerinin Okutulduğuna İlişkin Tablo.....	56
Tablo 22: Ticaret Bilgisi Dersi Programının Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	57
Tablo 23: Ticaret Bilgisi Dersinin Programda Yer Aldığı Gibi Uygulanıp Uygulanmadığına İlişkin Tablo.....	58
Tablo 24: Mezun Olunan Okul İle Ticaret Bilgisi Dersinin Programının Uyuşup Uyuşmadığına İlişkin Tablo.....	58

Tablo 25: Mezun Olunan Okulda Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Uygulama Durumuna İlişkin Tablo.....	59
Tablo 26: Ticaret Bilgisi Dersinin Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tablo.....	60
Tablo 27: Ticaret Bilgisi Dersi İçin Ayrılan Ders Saatlerinin Yeterlilik Durumuna İlişkin Tablo.....	61
Tablo 28: Ticaret Bilgisi Dersi Haftalık Ders Saatine İlişkin Tablo.....	62
Tablo 29: Ticaret Bilgisi Dersinin Konularının Öğrenci Seviyelerine Uygun Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	63
Tablo 30: Ticaret Bilgisi Dersi Ünitelerinin İlçenin ekonomik Durumu Dikkate Alınarak Seçilip Seçilmediğine İlişkin Tablo.....	64
Tablo 31: Ticaret Bilgisi Dersiyle İlgili Yeterli Kaynak Kitap Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	64
Tablo 32: Derste Okutulacak Kitap Konusunda Problem Yaşanıp Yaşanmadığına İlişkin Tablo.....	65
Tablo 33: Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin En Çok Proje Çalışması Yapmak İsteddiği Derse İlişkin Tablo.....	65
Tablo 34: İdareci ve Velilerin Derse Bakış Açısına İlişkin Tablo.....	66
Tablo 35: Öğrencilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakışına İlişkin Tablo.....	67

Tablo 36: Ticaret Bilgisi Dersinde Değerlendirmeye İlişkin Tablo.....	68
Tablo 37: Ticaret Bilgisi Dersinin Faydalı Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	68
Tablo 38: Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrenciyi Mesleğe Yönlendirmede Etkili Olup Olmadığına İlişkin Tablo.....	69
Tablo 39: Öğrencilerin Mesleğe Yönlendirilmesinde İş Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Alınıp Alınmadığına İlişkin Tablo.....	70

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Beypazarı İlçesinde İlköğretim Okullarını Gösteren Harita.....	7
Şekil 2: Beypazarı İlçesinde Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan İlköğretim Okullarını Gösteren Harita.....	8
Şekil 3: İş Eğitimi Derslerinde Yöntemlerin Uygulama Süreci.....	26
Şekil 4: İş Eğitimi Ders Programlarının Diğer Derslerle Olan İlişkisi.....	28

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Sinop'un Gerze ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Gerze'de tamamladı. 1997 yılında Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksek Okulu Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulama bölümünden mezun oldu. Ardından 1998 yılında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi bölümüne girdi. 2002 yılında İşletme Eğitimi bölümünden mezun oldu. 2002 yılında Ankara ili Beypazarı ilçesi Cumhuriyet İlköğretim Okulu'na İş Eğitimi Ticaret Bilgisi Öğretmeni olarak atandı. Üç yıl bu okulda görev yaptı. 31.03.2005 Tarihinde evlendi. 08.08.2005 Tarihinde Sincan Taylan Araslı İlköğretim Okulu'na atandı. Halen Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans öğrencisidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BEYPAZARI İLÇESİNDE TİCARET BİLGİSİ DERSİ UYGULAMASI İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Bu çalışmanın uygulama boyutu olarak, Ankara'nın Beypazarı ilçesindeki ilköğretim okulları içinde Ticaret Bilgisi Dersi okutulan okullar örneklem alınarak anket uygulaması yapılmıştır. Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerine uygulanan anket sonuçları konuyla ilgili problemler dikkate alınarak yorumlanmıştır. Anket soruları EK 3'de görülmektedir.

3.1. Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan Okullara İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Daha önce Tablo 9, Şekil 1 ve Şekil 2'de de görüldüğü gibi Beypazarı'ndaki 18 ilköğretim okulunun sadece 7 tanesinde Ticaret Bilgisi dersi okutulmaktadır. Aşağıdaki Tablo 12'ye bakıldığında ankete katılan bu 7 Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenin 6 tanesi (%85.71) ilçe merkezinde, 1 tanesi (%14.29) ise köydeki ilköğretim okullarında görev yapmaktadır.

Okulun Bulunduğu Yer	Frekans	Yüzde
İlçe	6	85.71
Köy	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 12: Ticaret Bilgisi Dersi Okutulan İlköğretim Okullarının Bulunduğu Yere İlişkin Tablo.

İlçede ilköğretim okulu sayısı 18 olduğundan, 12'si ilçe merkezinde ve 6'sı köylerde olmak üzere 18 ticaret bilgisi öğretmeni olması gerekirdi. Bu durumda merkez ilçede 6, köylerde ise 5 ticaret bilgisi dersi öğretmenine ihtiyaç vardır.

3.2. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmen Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.2.1. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Eğitim Durumu

Aşağıdaki Tablo 13'te görüldüğü üzere, ankete katılan 7 Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenin tamamı (%100) 4 yıllık lisans mezunudur.

Öğretmenlerin eğitim durumu	Frekans	Yüzde
2 yıllık ön lisans	0	0.00
3 yıllık ön lisans	0	0.00
4 yıllık lisans	7	100.00
Yüksek lisans	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 13: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna İlişkin Tablo.

3.2.2. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Branş Durumu

Tablo 14'te görüldüğü gibi, ankete katılan 6 öğretmen branş öğretmenidir. Bunlar Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Öğretmenliği mezunudur. Ankete katılan 1 öğretmen ise branş dışı Ticaret Bilgisi Dersi veren öğretmendir. Bu öğretmen Gazi Üniversitesi Resim Öğretmenliği mezunudur.

Karaşar İlköğretim Okulu'nda Ticaret Bilgisi Dersi branş öğretmeni olmaması nedeniyle Resim İş Dersi Öğretmeni tarafından verilmektedir. Oysa ki

2369 Sayılı 1992 yılında yayınlanan Türkiye Cumhuriyeti MEB Tebliğler Dergisi’ne göre, “Öncelikle İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım, Ticaret derslerini okutan branş öğretmenleri ile bu dersleri okutma yetkisi verilen (İş ve Teknik dersine Resim-İş; Ev Ekonomisi dersine Resim-İş; Ticaret dersine Matematik; Tarım dersine Biyoloji ve Fen Bilgisi) öğretmenlerin ders dağıtımı yapılarak dört dersinde program esaslarına göre işlenmesine çalışılacaktır.” denilmesi sebebiyle bu dersin matematik öğretmeni tarafından okutulması gerekmektedir.

Öğretmenlerin branş durumu	Frekans	Yüzde
Branş öğretmeni	6	85.71
Branş dışı öğretmen	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 14: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Branş Durumuna İlişkin Tablo.

3.2.3. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Mesleki Hizmet Süreleri

Tablo 15’e bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin %85.71’i, 1-5 yıl arasında hizmeti olan mesleğe yeni başlamış öğretmenlerdir. %14.29’u ise daha kıdemli 5-10 yıl görev yapmış öğretmenlerdir.

Öğretmenlerin mesleki hizmet süreleri	Frekans	Yüzde
1-5 yıl	6	85.71
5-10 yıl	1	14.29
15-20 yıl	0	0.00
20 yıl ve üzeri	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 15: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Mesleki Hizmet Sürelerine İlişkin Tablo.

3.2.4. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumu

Tablo 16’da da görüldüğü üzere, ilçedeki Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerinden hiçbiri, ister branş ister branş dışı olsun dersle ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim kursuna katılmamıştır. Çünkü Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenleri için MEB tarafından hizmet içi eğitim kursları düzenlenmemektedir. Bu dersle ilgili olarak düzenlenen tek hizmet içi eğitim kursu sınıf öğretmenlerine yöneliktir. Sınıf öğretmenlerinden istekli olanlar hizmet içi eğitim kursları ile Ticaret Bilgisi dersi öğretmeni yapılmaktadır.

Hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	0	0.00
Hayır	7	100.00
Toplam	7	100.00

Tablo 16: Ticaret Bilgisi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumlarına İlişkin Tablo.

3.2.5. Milli Eğitim Bakanlığı’nın Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerine Yönelik Düzenlediği Hizmet İçi Eğitim Kursları

Tablo 17’te de görüldüğü gibi, “MEB, Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerine yönelik olarak yeterince hizmet içi eğitim kursu düzenliyor mu?” sorusuna öğretmenlerin %100 yani tamamı hayır cevabını vermiştir.

MEB, Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerine yönelik olarak yeterince hizmet içi eğitim kursu düzenliyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	0	0.00
Hayır	7	100.00
Kısmen	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 17: Milli Eğitim Bakanlığı’nın Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerine Yönelik Yeterince Hizmet İçi Eğitim Kursu Düzenleyip Düzenlemediğine İlişkin Tablo.

MEB’nın bu dersle ilgili düzenlediği tek hizmet içi eğitim kursu bu alanda yetmişmiş öğretmene ihtiyaç olduğundan sınıf öğretmenlerine verilmektedir. Dolayısıyla sınıf öğretmenlerine yönelik düzenlenen bu tür hizmet içi eğitim kurslarıyla sınıf öğretmenleri Ticaret Bilgisi Dersi öğretmeni yapılmaktadır.

3.2.6. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterlilik Durumu

Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerini yeterli buluyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	5	71.43
Hayır	0	0.00
Kısmen	2	28.57
Toplam	7	100.00

Tablo 18: Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterliliklerine İlişkin Tablo.

Tablo 18’a göre, “Bu günkü uygulama biçimiyle Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin %71.43’ü evet, %28.57’si kısmen cevabını vermiştir.

Kısmen cevabını veren öğretmenlerin gerekçeleri, alanında yetişmiş branş öğretmeni sayısının yetersiz olması ve bu derse çoğu zaman diğer branşlardan öğretmenlerin girmesidir.

3.3.Ticaret Bilgisi Derslerinin İşlik ve Araç-Gereç Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.3.1.Ticaret Bilgisi Derslerinin İşlik Durumu

Aşağıdaki Tablo 19'a göre, İş Eğitimi derslerinden biri olan İş ve Teknik dersi 5 okulda (%55.56) işlikte işlenmekte, Ev Ekonomisi dersi 4 okulda (%44.44) işlikte işlenmekte, Tarım ve Ticaret Bilgisi derslerine ise okullarda işlik ayrılmadığı için bu dersler sınıf ortamında işlenmektedir. Görüldüğü gibi bu okullarımızda işlikler yoktur. Dolayısıyla Tablo 20'de de görüleceği üzere ders için gerekli araç ve gereçlerde ilçedeki okullarda yok denecek kadar azdır.

Okulunuzda İş Eğitimi derslerinden hangilerinin uygulama dersliği (işlik) var?	Frekans	Yüzde
İş ve Teknik Dersi	5	55.56
Ev Ekonomisi Dersi	4	44.44
Tarım Dersi	0	0.00
Ticaret Bilgisi Dersi	0	0.00
Toplam	9	100.00

Tablo 19: İş Eğitimi Dersleri İçin İşlik Olup Olmadığına İlişkin Tablo.

3.3.2. Okullarda Ticaret Bilgisi Dersi İçin Araç-Gereç Durumu

Tablo 20'ye göre, öğretmenlerin %87.50'si okullarında genel işlik eşyalarının (yazı tahtası, öğretmen masası, sandalye, malzeme dolabı, elbise askılığı, çöp kutusu, teşhir panosu) bulunduğunu belirtmiştir. %12.50'si ise sınıfta oturuş plan levhası bulunduğu cevabını vermiştir. İş Eğitimi programına göre Ticaret Bilgisi dersi işlenirken, Ticaret Bilgisi dersi işliklerinde bulunması gereken araç ve gereçlerin tam listesi sayfa 44 ve 45'de görülmektedir. Bu tablo MEB tarafından belirlenen bu listeden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bakanlığın belirlediği bu malzeme listesinin tam olarak ilçedeki hiçbir okulda bulunmadığı görülmektedir.

Okulunuzda Ticaret Bilgisi dersi araç-gereçlerinden hangileri var?	Frekans	Yüzde
Genel işlik eşyaları (yazı tahtası, öğretmen masası, sandalye, malzeme dolabı, elbise askılığı, çöp kutusu, teşhir panosu)	7	87.50
Gösteri sehpası	0	0.00
Kronometre	0	0.00
Sınıf levhası	0	0.00
Oturuş plan levhası	1	12.50
Avadanlık çantası	0	0.00
Kardeks dolabı	0	0.00
Teksir makinesi	0	0.00
Hesap makinesi	0	0.00
Bilgisayar	0	0.00
Muhasebe defter örnekleri	0	0.00
Değerli kağıt örnekleri	0	0.00
Ders levhaları	0	0.00
Toplam	8	100.00

Tablo 20: Ticaret Bilgisi Dersi Araç-Gereçlerinin Bulunma Durumuna İlişkin Tablo.

3.4. Ticaret Bilgisi Dersi Programının İşleyiş Ve Uygulama Boyutuna İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Ticaret Bilgisi Dersi programının uygulanma durumu, ders saatlerinin yeterliliği, derste hangi öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı, derste değerlendirmenin ne şekilde yapıldığına ilişkin sorulara verilen cevaplar, ulaşılan bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

3.4.1. İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Alt Derslerinin Durumu

Okutulan İş Eğitimi Dersleri	Frekans	Yüzde
İş ve Teknik Dersi	5	27.78
Ev Ekonomisi Dersi	5	27.78
Tarım Dersi	1	5.55
Ticaret Bilgisi Dersi	7	38.89
Toplam	18	100.00

Tablo 21: İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Derslerinden Hangilerinin Okutulduğuna İlişkin Tablo.

Yukarıdaki Tablo 21'e göre ankete katılan öğretmenlerin görev yaptığı okulların %27.78'inde yani 5 tanesinde İş ve Teknik dersi, yine 5 okulda (%27.78) Ev Ekonomisi Dersi, 1 okulda (%5.55) Tarım Dersi ve 7 okulda (%38.89) Ticaret Bilgisi Dersi okutulmaktadır.

Ankete göre ilçede Ticaret Bilgisi Dersi, %38.89 ile en fazla orana sahip görünmesine karşın evren dikkate alındığında ilçedeki toplam 18 ilköğretim okulu içinde 7 tanesinde okutulmaktadır.

3.4.2.Ticaret Bilgisi Ders Programının Yeterlilik Durumu

“Ticaret Bilgisi dersini programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplardan yola çıkılarak oluşturulan Tablo 22’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin %57.14’ü Ticaret Bilgisi dersi programını kısmen yeterli bulmakta, %28.57’si evet diyerek tamamen yeterli olduğunu ifade etmekte ve %14.29’u ise hayır diyerek bu programın yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Ticaret Dersi programını yeterli buluyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	2	28.57
Hayır	1	14.29
Kısmen	4	57.14
Toplam	7	100.00

Tablo 22: Ticaret Bilgisi Dersi Programının Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Tablo.

3.4.3.Ticaret Bilgisi Dersinin Programda Yer Aldığı Gibi Uygulanıp Uygulanmama Durumu

“Ticaret Bilgi dersini programda yer aldığı gibi uygulayabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 23’de gösterilmiştir.Tabloda görüleceği gibi soruya verilen cevapların %42.86’sı hayır, yine %42.86’sı kısmen ve %14.28’i ise evettir.

Hayır veya kısmen cevabını veren bazı öğretmenlerin gerekçeleri ise, öğrenci sayılarının fazla olması, öğrenci düzeyinin düşüklüğü, konularla ilgili kaynak, araç-gereç eksikliği, ders saatinin azlığı, uygun fiziki ortam olmayışı, branş dışı öğretmenlerin bu dersi vermesidir.

Dersi programdaki gibi uygulayabiliyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	1	14.28
Hayır	3	42.86
Kısmen	3	42.86
Toplam	7	100.00

Tablo 23: Ticaret Bilgisi Dersinin Programda Yer Aldığı Gibi Uygulanıp Uygulanmadığına İlişkin Tablo.

3.4.4.Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul ile Ticaret Dersi Programının Uyuşup Uyuşmama Durumu

Ticaret bilgisi dersi öğretmenlerinin mezun olunan okul İle Ticaret Bilgisi dersinin programının uyuşup uyuşmadığına ilişkin aşağıdaki Tablo 24'e bakıldığında deneklerin %57.14'ünün evet cevabı verdiği görülmektedir. %28.57'si hayır, %14.29'u ise orta cevabı alınmıştır.

Mezun olunan okul ile Ticaret Bilgisi Dersi programı uyuşuyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	4	57.14
Hayır	2	28.57
Az	0	0.00
Orta	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 24: Mezun Olunan Okul İle Ticaret Bilgisi Dersi Programının Uyuşup Uyuşmadığına İlişkin Tablo.

3.4.5.Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okuldan Kazanmış Olduğu Bilgi ve Becerileri Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulanma Durumu

Aşağıdaki Tablo 25'ye göre, Öğretmenlerin %42.86'sı (3 kişi) az, %28.57'si (2 kişi) çok ve %28.57'si (2 kişi) tam cevabını vermiştir. Buna göre, Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerinin mezun oldukları okuldan aldıkları bilgileri mesleki yaşamlarında kullanabilmektedirler. Sadece bu dersi veren branş dışı öğretmenler sorun yaşamaktadır.

Mezun olunan okulda kazandığınız bilgi ve becerileri uygulayabiliyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Hiç	0	0.00
Az	3	42.86
Çok	2	28.57
Tam	2	28.57
Toplam	7	100.00

Tablo 25: Mezun Olunan Okulda Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Uygulanma Durumuna İlişkin Tablo.

3.4.6.Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulanan Öğretim Yöntemi ve Teknikleri

Ticaret Bilgisi dersinin öğretiminde hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullanıyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Anlatım	7	14.89
Soru-cevap	7	14.89
Gösteri	2	4.26
Tartışma	6	12.77
Örnek olay	4	8.51
Problem çözme	4	8.51
İkili ve grup çalışmaları	5	10.64
Gösterip yaptırma	3	6.38
Beyin fırtınası	1	2.13
Rol yapma	1	2.13
Drama	0	0.00
Benzetim	0	0.00
Proje	7	14.89
Toplam	47	100.00

Tablo 26: Ticaret Bilgisi Dersinin Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tablo.

Yukarıdaki Tablo 26'ya bakıldığında deneklerin, anlatımı %14.89 (7 kişi), soru-cevabı %14.89 (7 kişi), gösteriyi %4.26 (2 kişi), tartışmayı %12.77 (6 kişi), örnek olayı %8.51 (4 kişi), problem çözmeyi %8.51 (4 kişi), ikili ve grup çalışmalarını %10.64 (5 kişi), gösterip yaptırma %6.38 (3 kişi), beyin fırtınasını %2.13 (1 kişi), rol yapmayı %2.13 (1 kişi), projeyi %14.89'u (7 kişi) kullanmaktadır.

3.4.7.Ticaret Bilgisi Ders Saatlerinin Yeterlilik Durumu

Aşağıdaki Tablo 27'ye göre, ankete katılan öğretmenlerin %14.29'u ders saatini yeterli bulmuş, %71.42'si hayır cevabını vermiş, yine %14.29'u kısmen yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlerin %71.42 'lik bir kısmı ders için ayrılan sürenin yeterli olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. İkinci bölümde de belirtildiği gibi, MEB birkaç yılda bir İş Eğitimi derslerinin saatlerini değiştirmektedir. Bu değişikliklere karşın MEB'nin dersin işleniş ve amaçlarında hiçbir yeniliğe ve değişikliğe gitmemiş olması bu dersi veren öğretmenleri sıkıntıya sokmaktadır.

Ticaret Bilgisi Dersi için ayrılan ders saatleri yeterli mi?	Frekans	Yüzde
Evet	1	14.29
Hayır	5	71.42
Kısmen	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 27: Ticaret Bilgisi Dersi İçin Ayrılan Ders Saatlerinin Yeterlilik Durumuna İlişkin Tablo.

Tablo 28'e göre, ankete katılan öğretmenlerin %14.29'luk bir oranı dersin 2 saat, %57.14'lük oranı 3 saat, %28.57'lik oranı ise dersin 4 saat olmasını istemişlerdir. Katılımcılar tarafından ders saatinin 1 saate inmesi yada 6 saate kadar artırılması istenmemiştir.

Ticaret Bilgisi Dersi kaç saat olmalıdır?	Frekans	Yüzde
1 saat	0	0.00
2 saat	1	14.29
3 saat	4	57.14
4 saat	2	28.57
6 saat	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 28: Ticaret Bilgisi Dersi Haftalık Ders Saatine İlişkin Tablo.

Öğretim sürecinde bir derse ayrılacak süre üzerinde belirleyici olan temel değişken, bu derste öğrenciye kazandırılması beklenen amaç ve davranışlar ile bunların niteliğidir. Nitelik aynı anda, izlenecek yöntemi de açığa çıkarmaktadır. Ayrıca; eldeki insan gücü kaynakları, donanım, çevre koşulları ve zamansal olanaklar ile programdaki öteki dersler arasındaki ilişkilerde ders süresi üzerinde belirleyicidir. Bu noktada İş Eğitimi derslerinden olan Ticaret Bilgisi dersinin haftalık süresine bakıldığında, bunun bir kararlılık ve tutarlılık göstermediği anlaşılmaktadır (Uluğ, 1998:280).

İş Eğitiminde dört ders birden okutulursa bir dönemde her derse birer aylık süre düşer. Üç ders okutulursa bir buçuk aylık süre eğer iki ders okutulursa iki aylık süre ders başına düşmektedir. Dersler dönüşümlü olarak verildiği için ders öğretmeni bir aylık sürede öğrenciye, İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 36. maddesinde belirtildiği üzere, üçten az olmamak üzere yazılı sınav , sözlü sınav veya seçilen konulara göre uygulama notu verilmesi gerekmektedir. Bir aylık süre içinde öğretmenin en az iki haftayı değerlendirme için ayırdığını düşünecek olursak, ders anlatmak için öğretmene iki haftalık bir süre kalmaktadır. İki haftada iki saatten dört saatlik bir dersle öğrencilere kazandırılması istenen davranışları gerçekleşmesinin oldukça zor olduğu ortadadır.

3.4.8.Ticaret Bilgisi Dersinde İşlenen Konuların Öğrenci Seviyelerine Uygun Olup Olmama Durumu

Aşağıdaki Tablo 29’da Ticaret Bilgisi ders konularını öğrenci seviyelerine uygun olup olmadığı sorusuna alınan cevaplara göre, ankete katılan öğretmenlerin %42.86’sı evet, %14.28’i hayır ve %42.86’sı kısmen cevabını vermiştir.

Ticaret Bilgisi dersi konularını öğrenci seviyelerine uygun buluyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	3	42.86
Hayır	1	14.28
Kısmen	3	42.86
Toplam	7	100.00

Tablo 29: Ticaret Bilgisi Dersinin Konularının Öğrenci Seviyelerine Uygun Olup Olmadığına İlişkin Tablo

3.4.9.Ticaret Bilgisi Dersinde İşlenen Ünitelerin Seçimi

“Ticaret Bilgisi dersinin ünitelerinin seçiminde ilçenin ekonomik durumu dikkate alınıyor mu?” sorusuna verilen cevaplara göre oluşturulan Tablo 30’a göre anketi cevaplayan öğretmenlerin %85.71’i evet, %14.29’u hayır demiştir. Bu sonuç öğretmenlerin ünite seçiminde ilçenin ekonomik durumunu dikkate alarak seçimlerini yaptıklarını göstermektedir.

Ünite seçiminde ilçenin ekonomik durumu dikkate alınıyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	6	85.71
Hayır	0	0.00
Kısmen	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 30: Ticaret Bilgisi Dersi Ünitelerinin İlçenin Ekonomik Durumu Dikkate Alınarak Seçilip Seçilmediğine İlişkin Tablo.

3.4.10.Ticaret Bilgisi Dersinde Okutulan Kitap Durumu

Aşağıdaki Tablo 31’e göre, “Ticaret Bilgisi dersiyle ilgili yeterli kaynak kitap var mı?” sorusuna öğretmenlerin %28.57’si evet, %42.86’sı hayır ve %28.57’si kısmen cevabını vermişlerdir. Ticaret Bilgisi dersiyle ilgili yeterli kaynak kitap bulunmadığı için öğretmenler ve öğrenciler ders kitaplarıyla sınırlı kalmaktadırlar.

Ticaret Bilgisi dersiyle ilgili yeterli kaynak kitap var mı?	Frekans	Yüzde
Evet	2	28.57
Hayır	3	42.86
Kısmen	2	28.57
Toplam	7	100.00

Tablo 31: Ticaret Bilgisi Dersiyle İlgili Yeterli Kaynak Kitap Olup Olmadığına İlişkin Tablo.

Tablo 32’de görüleceği üzere, “Hangi kitabı okutacağınız konusunda problem yaşıyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin, %28.57’si evet, yine %28.57’si hayır ve %42.86’sı kısmen cevaplarını vermişlerdir.

Kitap konusunda problem yaşıyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	2	28.57
Hayır	2	28.57
Kısmen	3	42.86
Toplam	7	100.00

Tablo 32: Derste Okutulacak Kitap Konusunda Problem Yaşanıp Yaşanmadığına İlişkin Tablo

Piyasada Ticaret Bilgisi dersiyle ilgili çok sayıda kaynak kitap bulunmadığı ve hangi kitabı seçecekleri konusunda öğretmenlere seçenek sunulmadığı için problem yaşanmamaktadır. Zaten kitap seçimi idare tarafından yapılmakta çoğu okulda öğretmenin görüşü dahi alınmamaktadır.

3.4.11. Ticaret Bilgisi Dersinde Uygulanan Proje Çalışmalarının Durumu

“Sekizinci sınıf öğrencileri en çok hangi derslerle ilgili proje çalışması yapmak istemektedir?” sorusuna öğretmenlerin %40’ı İş ve Teknik Dersi, %40’ı Ev Ekonomisi Dersi ve %20’si de Ticaret Bilgisi Dersi cevabını vermişlerdir.

Son sınıf öğrencileri en çok hangi derslerle ilgili proje çalışması yapmak istemektedir?	Frekans	Yüzde
İş ve Teknik Dersi	4	40.00
Ev Ekonomisi Dersi	4	40.00
Tarım Dersi	0	0.00
Ticaret Bilgisi Dersi	2	20.00
Toplam	10	100.00

Tablo 33: Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin En Çok Proje Çalışması Yapmak İstedikleri Derse İlişkin Tablo.

Sekizinci sınıfın ikinci döneminde yapılan proje uygulamaları öğrencilerin ilgileri dikkate alındığında, günlük hayatta kullanılabilir olması yapacakları projede öğrencileri teşvik eden bir unsurdur. Bu nedenle öğrenciler en fazla Ev Ekonomisi ve İş Teknik Derslerinden proje çalışması yapmak istemektedirler. Ticaret ve Tarım Derslerinden yapılan projeler soyut olmaktan ileri gidemediği için bu dersler proje çalışmalarında pek tercih edilmemektedir.

3.4.12.İdareci ve Velilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakış Açısı

İdareci ve velilerin derse bakış açıları dersin uygulanabilirliğini etkiliyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	5	71.43
Hayır	0	0.00
Kısmen	2	28.57
Toplam	7	100.00

Tablo 34: İdareci ve Velilerin Derse Bakış Açısına İlişkin Tablo.

“İdareci ve velilerin derse bakış açıları dersin uygulanabilirliğini etkiliyor mu?” sorusuna öğretmenlerin %71.43’ü evet, %28.57’si kısmen cevabını vermiştir.

Veliler özellikle matematik, fen, sosyal bilgiler gibi derslerin çok önemli olduğuna inanmakta ve bu dersi ikinci planda ve gereksiz görmekte bu nedenle de öğrencilere bu dersle ilgili gerekli desteği ve ilgiyi gösterememektedirler.

Okul idaresinin de bu dersin önemini kavradığı söylenemez. Görüldüğü gibi idareciler okullarda Ticaret dersi için işlik ayırmamaktadır. Mevcut atölyeleri de sınıf haline dönüştürerek kullanmaktadırlar. İdareciler bu dersi okul bütçesine ek yük getiren bir ders olarak görmektedirler. Özellikle idarecilerin İş Eğitimi dersleriyle

ilgili hizmet içi eğitim kurslarına tabi tutulmalarının, bu derslerle ilgili bilinçlendirilmelerinde büyük yararı olacaktır.

3.4.13.Öğrencilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakış Açısı

Öğrencilerin bu derse bakışı dersin verimini etkiliyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	7	100.00
Hayır	0	0.00
Kısmen	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 35: Öğrencilerin Ticaret Bilgisi Dersine Bakışına İlişkin Tablo.

“Öğrencilerin Ticaret Bilgisi dersine bakışı dersin verimini etkiliyor mu?” sorusuna öğretmenlerin %100’ü evet cevabını vererek etkilediğini ifade etmişlerdir.

Bu ders yeterli araç ve gereçlere sahip atölye ortamında uygulamalı olarak işlenmediği için konular öğrencileri sıkmakta ve onlara ilginç gelmemektedir.

3.4.14.Ticaret Bilgisi Dersinde Değerlendirme Durumu

Aşağıdaki Tablo 36’ye göre, “Dersin öğretim sonunda yapılan faaliyetleri hangi yolla değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre öğretmenlerin % 31.58’i yazılı sınav, %31.58’i sözlü sınav ve %36.84’ü uygulamaların değerlendirilmesi yollarıyla öğrencilere not vermektedir.

Öğretim sonunda yapılan faaliyetleri hangi yolla değerlendiriyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Yazılı sınav	6	31.58
Sözlü sınav	6	31.58
Uygulamaların değerlendirilmesi	7	36.84
Toplam	19	100.00

Tablo 36: Ticaret Bilgisi Dersinde Değerlendirmeye İlişkin Tablo.

3.4.15.Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencilere Faydalı Olma Durumu

Ticaret Bilgisi dersinin faydalılığına inanıyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	7	100.00
Hayır	0	0.00
Kısmen	0	0.00
Toplam	7	100.00

Tablo 37: Ticaret Bilgisi Dersinin Faydalı Olup Olmadığına İlişkin Tablo.

Yukarıdaki Tablo 37’de görüldüğü üzere, Ticaret Bilgisi Dersinin faydalı bir ders olduğuna öğretmenlerin %100’ü inanmaktadır.

3.5. Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Ticaret Bilgisi dersinin öğrenciyi ileride gideceği okula yönlendirmede etkili olup olmadığı, mesleki yönlendirmede Ticaret Bilgisi Dersi öğretmenlerinin etkisi ve bu ders faydalılığına ilişkin sorulara verilen cevaplardan yola çıkılarak ulaşılan bulgular ve yorumlar şu şekildedir:

3.5.1. Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi

Bu ders öğrencileri mesleğe yönlendirmede etkili oluyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	1	14.29
Hayır	5	71.42
Kısmen	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 38: Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrenciyi Mesleğe Yönlendirmede Etkili Olup Olmadığına İlişkin Tablo.

Tablo 38’e göre, “Ticaret Bilgisi ders öğrencileri mesleğe yönlendirmede etkili oluyor mu?” sorusuna öğretmenlerin %14.29’u evet, %71.42’si hayır ve %14.29’u kısmen cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin %71.42’lik bir oranda hayır cevabını vermesi bu dersin öğrencileri mesleğe yönlendirmede etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu konuda İş Eğitimi öğretmenlerine daha fazla sorumluluk verilmelidir. Çünkü bu derslerle öğretmenler öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini daha çok tanıma fırsatı bulmaktadırlar. Okullarda mesleki yönlendirmenin sadece rehberlik servisi tarafından yapılması ve İş Eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine dahi başvurulmaması oldukça düşündürücü bir sonuçtur.

3.5.2. Ticaret Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi

Aşağıdaki Tablo 39’a göre, “Öğrencilerin mesleki yönlendirmelerinde görüşleriniz alınıyor mu?” sorusuna, öğretmenlerin %85.71’i hayır ve %14.29’u kısmen cevabını vermiştir.

Öğrencilerin mesleki yönlendirmelerinde görüşleriniz alınıyor mu?	Frekans	Yüzde
Evet	0	0.00
Hayır	6	85.71
Kısmen	1	14.29
Toplam	7	100.00

Tablo 39: Öğrencilerin Mesleğe Yönlendirilmesinde İş Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Alınıp Alınmadığına İlişkin Tablo.

Tablo 39’da sorulan “Öğrencilerin mesleğe yönlendirilmesinde İş Eğitimi öğretmenlerinin görüşleri alınıyor mu?” sorusuna, %85.71’lik bir oranda hayır cevabının verilmesi öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini daha iyi gözlemleyebilecek durumda olan öğretmenlerin mesleki yönlendirmeden soyutlanmaları, özellikle ilköğretim son sınıfta yapılan mesleki yönlendirmenin tam anlamıyla yapılamadığını ve bu konuda eksikliklerin olduğunu ortaya koymaktadır.

3.6. Ticaret Bilgisi Dersi İle İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Beypazarı ilçesinde ilköğretim okulları ikinci kademe Ticaret Bilgisi Ders öğretmenlerinin, Ticaret Bilgisi dersine yönelik önerileri şu şekilde sıralanabilir:

- Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli (7 kişi),
- Ticaret Bilgisinin haftalık ders saati artırılmalı (6 kişi),
- Okullarda Ticaret Bilgisi dersi işliklerde işlenmeli (7 kişi),

- Okul idaresi tarafından derste kullanılabilecek araç gereçler sağlanmalıdır. Özellikle VCD, CD, slayt v.b. ile daktilo yerine bilgisayarların İş Eğitimi Ders Programlarında eğitim aracı olarak kullanılması sağlanmalı (7 kişi),
- Ticaret Bilgisi derslerine branş öğretmenleri girmeli (1 kişi),
- Okul idarecileri İş Eğitimi derslerinin önemi konusunda bilinçlendirilmeli (4 kişi),
- İş Eğitimi Ticaret Bilgisi Ders Programı MEB tarafından gözden geçirilip, günün koşullarına uygun olarak gerekli değişiklikler yapılmalı (2 kişi),
- Bu dersle ilgili olarak öğrencilerin yararlanabileceği kaynak kitap sayısı artırılmalı (2 kişi),
- Öğretmenler alanlarıyla ilgili yeni gelişmelerden haberdar edilmeli. Bakanlık tarafından okullara Ticaret dersi kapsamında öğretmenlerin yararlanabileceği süreli yayınlar gönderilmeli. Ayrıca öğretmenler araştırma yapmak istedikleri zaman idare tarafından önlerine engel çıkarılmamalı (1 kişi).

İKİNCİ BÖLÜM

2. İŞ EĞİTİMİ (TİCARET BİLGİSİ) DERSİNİN AMAÇLARI, GELİŞİMİ, UYGULANIŞI VE MESLEĞE YÖNLENDİRMEDEKİ ETKİSİ (BEYPAZARI ÖRNEĞİ)

2.1. İlköğretimin Amaçları

Eğitimin gayesi, öğrencileri daha önceden tespit edilmiş amaçlara göre eğitmek olduğuna göre, önce ilköğretimin amaçlarına bir göz atalım. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde (1992) ilköğretimin amaçları şöyle sıralamıştır:

- a) Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri istikametinde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- b) Öğrenciye, Atatürk ilkelerine ve inkılâplarına, Türkiye Cumhuriyetimizin Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine uygun olarak haklarını kullanabilme, görevlerini yapabilme ve sorumluluklarını yüklenbilme bilincini kazandırmak,
- c) Öğrencinin milli kültür değerlerini tanımasını, takdir etmesini, çevrede benimsemesini ve kazanmasını sağlamak,
- d) Öğrenciyi toplum içindeki rollerini yapan, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen iyi ve mutlu bir vatandaş olarak yetiştirmek,
- e) Bulundukları çevrede yapacakları eğitim, kültür ve sosyal etkinliklerle milli kültürün benimsenmesine ve yayılmasına yardımcı olmak,
- f) Öğrenciye fert ve toplum meselelerini tanıma, çözüm arama alışkanlığı kazandırma,

- g) Öğrenciye sağlıklı yaşamak, ailesinin ve toplumun sağlığı ile çevreyi korumak için gereken bilgi ve alışkanlıkları kazandırmak,
- h) Öğrencinin el becerisi ile zihnî çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesini sağlamak,
- i) Öğrencinin araç ve gereç kullanma yoluyla sistemli düşünmesini, çalışma alışkanlığı kazanmasını, estetik duygularının gelişmesini, hayal ve yaratıcılık gücünün artmasını sağlamak,
- j) Öğrencinin mesleki ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak,
- k) Öğrenciyi üretici olarak geçimini sağlaması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması için bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak davranışları kazandırmak,
- l) Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerini, öncelikle enerjiden ve artık malzemeden savurganlığa kaçmadan yararlanmalarını sağlamak.

Mecburi olan ve 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsayan ilköğretim, bütün faaliyetlerini bu amaçları gerçekleştirmek yönünde yürütür.

2.2. İş Eğitimi Dersinin Amaçları

Yukarıda belirtilen, ilköğretimin amaçlarını gerçekleştirebilmek için, ilköğretim müfredat programında 6, 7 ve 8. sınıflarda İş Eğitimi Ders grubu vardır. Daha öncede açıklandığı gibi İş Eğitimi Dersi; **Ticaret**, İş ve Teknik, Ev Ekonomisi ve Tarım derslerinden oluşur.

Milli Eğitim Bakanlığı İş Eğitimi Dersi'nin amaçları ise şu şekilde sıralamıştır (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:5):

- a) Teknolojinin insan hayatındaki önemini kavrayabilme,
- b) Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları problemlere pratik çözümler getirebilme,

- c) Kendi ilgi ve yeteneklerini tanıyabilme,
- d) Yaratıcı gücünü kullanarak iş yapabilme,
- e) İş yapmanın hazzını ve gururunu duyabilme,
- f) İşi isteyerek ve zevkle yapabilme,
- g) İşlerini arkadaşlarıyla işbirliği içinde yapabilme,
- h) Öğrendiklerini günlük hayatında kullanabilme,
- i) İş Eğitimi Dersi ile ilgili araç ve gereçleri yerinde kullanabilme,
- j) Malzeme ve zamanı ekonomik olarak kullanabilme,
- k) Eldeki çeşitli kaynakları en iyi şekilde değerlendirebilme,
- l) İş hayatını ve meslekleri tanıyabilme,
- m) Çeşitli iş ve mesleklerin önemini kavrayabilme.

Bu amaçlarda İş Eğitimi Derslerinin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla İş Eğitimi Dersi, öğrenilen bilgilerin uygulanmasını da esas alan bir genel eğitimidir. Bu eğitim, temel üretim süreçlerini ve becerilerini kapsamaktadır. Özellikle bir meslek eğitimi olarak düşünülmemelidir. Bu ders öğrencilere çeşitli alanlarda ilgi ve yeteneklerini deneme fırsatı vermektedir. Ayrıca İş Eğitimi Dersi'nin diğer derslerle, iş hayatı ve üst öğrenim kurumları arasında ilişki kurma bakımından önemli bir özelliği daha vardır.

2.3. İş Eğitimi Dersinin Dünyada Ve Ülkemizdeki Gelişimi

Ülkeler, eğitimden maksimum düzeyde yararlanabilmek için çeşitli eğitim programlarını içeren modeller ortaya koymaktadırlar. Çeşitli ülkelerdeki farklı eğitim yapılanmaları ve yöntemleri ile eğitimde hep mükemmelliğe ulaşmaya çalışılmaktadır. Eğitim faaliyetleri statik değil, dinamik bir yapıya sahip olduğundan devamlı gelişme ve değişim ihtiyacı içindedir. Bu bağlamda ilköğretimde uygulanan İş Eğitimi Dersi'nin gelişim sürecinin hem dünya, hem de ülkemizdeki gelişiminin incelenmesi şu anki uygulama açısından oldukça önemlidir.

2.3.1. İş Eğitimi Dersinin Dünyadaki Gelişimi

Onsekizinci yüzyılda; Rousseau tarafından ortaya atılan mesleki ve teknik eğitim kavramı, Pestalozzi, Froebel, Dewey ve Kerschensteiner tarafından geliştirilmiş ve modern meslek eğitiminin kuramsal temeli oluşturulmuştur. Bu öncüler İş-Eğitim ilişkisini açıklığa kavuşturmuşlardır. Böylece İş-Eğitim bileşimini temsil eden birçok okul programı geliştirilerek meslekî ve teknik eğitim, eğitimin bütünü içindeki yerini almıştır (Alkan ve diğerleri, 1996:46).

Pratik sanatlar, 19. yüzyılın ikinci yarısında Pestalozzi'nin öncülüğü ile okullara girmiştir. Bu program öğrenciyi mesleğe hazırlamayı hedeflemeyip sadece yaşam için gerekli genel bilgi, beceri ve tavırlar kazandırmayı hedeflemektedir. Önceleri güzel sanatlar okullarında, sonraları ilk ve orta okullarda teknik resim derslerinin okutulması, zamanla diğer el sanatları ve endüstri sanatlarının okutulmasına yol açmıştır. Ancak bu öncü hareketin okullara sistemli biçimde uygulanması 19. yüzyılın ikinci yarısında olmuştur (Alkan ve diğerleri, 1996:47).

Sanayide el emeğinin yerini makinenin alması iş eğitiminde de kavramsal değişime neden olmuştur. Böylece el sanatları eğitimi yerini endüstriyel sanatlar ya da teknoloji eğitimi programlarına bırakmıştır. 1880-1920 yılları arasındaki dönemde etkili olan bu gelişmelerin bazı özelliklerini bugünkü programlarda görmek mümkündür (Alkan ve diğerleri, 1996:48).

2.3.2. Bazı Ülkelerde İş Eğitimi Dersinin Günümüzdeki Durumu

İş Eğitimi dersi, uygulanma durumu itibarıyla bazı ülkelerde şu şekildedir:

2.3.2.1. Amerika Birleşik Devletleri

Teknoloji ve endüstri ile ilgili bilgi ve becerilerin bireylere genç yaşlarda verilmesi gereği nedeniyle Amerika'da teknoloji eğitimi anaokulu düzeyinde başlamakta ve yükseköğretim düzeylerinde de yerini almaktadır. Endüstriyel sanatlar

ve teknoloji eğitimi uygulamaları konusunda eyaletler arasında ve okullar arasında çok farklar bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde, bu eğitim zorunlu olarak veya seçmeli olarak tüm eğitim sisteminin vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir (<http://www.cagirpolisi.com.tr/17/31-32-33-34.htm>).

Amerika’da teorikten ziyade uygulamalı eğitime ağırlık verilmekte, çocukların yetenekleri ortaya çıkartılarak o alanda eğitim yapmalarına olanak tanınmaktadır. Endüstriyel sanatlar ve teknoloji eğitimi uygulamalarında öğrencilere sadece benzetme ve model olarak gösterilmesi şeklinde değil de gerçek teknolojilerle karşı karşıya kalmaları esası Amerika’da hakimdir. Çoğu zaman lazer, robot, modem gibi ekipmanlar ilkokullarda bulunmasa da uygulamalar için ortaokul veya liselerden ödünç alınarak kullanılmaktadır (Taşdemir, 1988:13-14).

Genel eğitimin bir parçası olan iş eğitimi dersleri Amerika Birleşik Devletlerinde de 1950’lerden bu yana hızla yaygınlaşmıştır. Amerika’da iş eğitimi dersleri “endüstriyel sanatlar” ve “ev ekonomisi” adları ile tüm eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Doğan, 1983:28). Eyaletler arasındaki okullarda farklar olmakla beraber genellikle İş Eğitimi Derslerine benzer “El İşi” ve “Ev Bilgisi” dersleri yedinci ve sekizinci sınıflarda okutulan derslerdir (<http://www.cagirpolisi.com.tr/17/31-32-33-34.htm>).

2.3.2.2. Japonya

Japon kültürünü ve tarihini şekillendiren en önemli unsurlardan biri eğitim sistemidir. Eğitim sistemi çalışkanlık bireyin kendisini sorgulaması ve düzenli çalışma alışkanlıklarının edinilmesinin gerekliliği üzerine kurulmuştur.

Japonya’da 6 yıllık ilkokul ve 3 yıllık ortaokul eğitiminden oluşan 9 yıllık zorunlu eğitim vardır (<http://ogretmenlik.com.sitemyet.com/sistem/Japonya5.htm>). Ortaokullar zorunlu eğitimin son kısmı olup, 3 yıl sürmektedir. 7-8 ve 9. sınıfları kapsar (<http://www.mext.go.jp/english/statist/xls/02-09.xls>).

. Ortaokulda şu dersler verilir: Japonca, sosyal çalışmalar, matematik, fen bilgisi, müzik, güzel sanatlar, sağlık ve beden eğitimi, endüstriyel sanatlar ve ev işleri, ahlak eğitimi, özel faaliyetler, İngilizce ve seçmeli dersler (<http://www.mext.go.jp/english/statist/xls/02-09.xls>).

Japonya'da ortaokullarda okutulan endüstriyel sanatlar ve ev işleri dersi 11 alandan oluşmaktadır. Bu alanlar: Ağaç işleri, Metal İşleri, Elektrik, Makineler, Tarım, Ev İşleri, Gıda, Giysiler, Dekorasyon, Hasta Bakıcılık ve Bilgi Teknolojileri'dir. Bunlardan, ağaç işleri, elektrik, ev işleri ve gıda zorunlu, diğerleri seçmelidir. Japonya'da Endüstriyel sanatlar ve ev işleri dersen alt derslerinden biri olan Bilgi Teknolojileri Dersi'nin seçmeli bir ders olmasına rağmen %100 önemli olduğu düşünülmektedir (Miyakawa, 2002:4)

2.3.2.3. Almanya

Almanya'da zorunlu eğitim eyaletlere göre farklılık göstermekle beraber, zorunlu eğitim yaşı 6-15 (eyaletlere göre değişiyor); zorunlu eğitim süresi 9 yıldır (Alkan ve diğerleri, 1996:368).

Almanya da öğrencilerin beşinci sınıftan sonra devam ettikleri ortaokul (Realschule) eğitim programlarında şu dersler yer alır: Almanca, İngilizce, Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi), Fen Bilgisi (Fizik, Kimya, Biyoloji), Matematik, Din Bilgisi, Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve El İşleri (Szer, 1997:12).

Almanya'daki ortaokullarda öğrencilere için iş eğitimi ile ilgili dersler El İşi dersi adı altında okutulmaktadır.

2.3.2.4. Fransa

Fransa'da zorunlu eğitim 10 yıldır ve 6-16 yaş arasındaki çocukların eğitimini kapsar. 5 yıllık ilköğrenimlerini tamamlayan öğrenciler, en az 5 yıl daha

ortaöğretim basamağında tam zamanlı öğrenim görmek zorundadırlar (Sözer, 1997:69).

1985 yılından başlayarak orta öğretim eğitim programına, önceleri okutulan ”Teknik ve El İşleri” dersi yerine “Teknoloji” dersi konulmuş ve tüm okullara bilgisayarlar verilmiştir (Sözer, 1997:71).

Fransa’da ortaokullarda, teknoloji eğitimi programı bilimsel esaslara dayalı olarak yürütülmektedir. Endüstriyel sanatlar ve teknoloji eğitimi programı sekiz modülün birleşmesiyle oluşturulmuştur. Bu modüller; astronomi, fotoğrafçılık, enerji, uygulamalı kimya, polimeri ve plastikler, elektronik, otomatik devreler ve üretim teknikleridir (Taşdemir, 1988:17).

2.3.2.5. İngiltere

İngiltere’de zorunlu eğitimde uygulanan ders programları dört temel seviyeden oluşmaktadır. Bunlar: 1. Seviye: 7 yaşına kadar, 2. Seviye: 7 ile 11 yaş arası, 3. Seviye: 11 ile 14 yaş arası, 4. Seviye: 14 ile 16 yaş arasındır. Birinci ve ikinci seviyeler temel seviye, üçüncü ve dördüncü seviyeler de orta seviye olarak adlandırılmaktadır. Üç temel ders İngilizce, Matematik ve Fen dersleridir. Buna ilaveten yedi temel ders daha vardır. Bunlar, Tarih dersi, Coğrafya dersi, Teknoloji dersi, Müzik dersi, Sanat dersi, Beden Eğitimi dersi ve Yabancı Dil dersidir (<http://egitim1.sitemynet.com/sakarya/ingiltere.htm>). İngiltere’de İş Eğitimi dersi, Teknoloji Dersi adı altında okutulan bir derstir

2.3.2.6. Rusya Federasyonu

Rusya Federasyonu eğitim sistemi, zorunlu temel eğitim birimine bağlı olmak üzere 9 yıllık süreyi kapsamaktadır. Temel eğitim kapsamında Rusya Federasyonunda ilk ve ortaokullarda zorunlu Teknoloji Dersi okutulmaktadır. Bu ders, iş ve meslek eğitimi ile grafik (çizim) derslerinden oluşur. Teknoloji dalı ilkokulda iki türde yapılır. 1. türde: 1. sınıftan 4. sınıfa kadar iş eğitimi. 2. türde: 1.

sınıftan 4. sınıfa kadar matematik ve proje çizimi dersi ile plastik sanatlar ve zanaat olmak üzere iki tür ders verilmektedir (Bucak, 2000:245).

2.3.3. İş Eğitimi Dersinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Türk toplumunda 19. yüzyıla kadar mesleki eğitim çıraklık sistemiyle yürütülmüştür. Bu sistem ise loncaların sorumluluğundaydı. El sanatlarına dayalı bu geleneksel üretim ve eğitim sistemi gelişen endüstriye göre yenileşemeyince sistem hızla gerilemeye başladı (Alkan ve diğerleri, 1996:56). Yüzyıllarca toplumun ve ordunun ihtiyacını karşılayan bu meslek adamı yetiştirme şekli sonraları etkinliğini yitirmiştir.

İkinci meşrutiyet döneminde işle ilgili derslerin, eğitimin arasına alınarak okullara girmeye başladığı görülmektedir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu, 1909 sonrası iş eğitiminin “El İşi” adı altında, İstanbul’da bulunan Darülmualimin’de (öğretmen okulunda) okutulmaya başladığını belirtmiştir (Akbaş, 2003:35).

Doğan’a göre (1983:4), 1910 ve daha sonraki yıllarda yapılan tartışmaların sonunda, iş kavramının “el işleri” dersi adı ile genel eğitim programlarında yer aldığı görülmektedir.

1916 yılında “Maarif Nezaretince” hazırlanan yeni ortaokul programına göre, il merkezi dışındaki okullarda kısmen meslek öğretimi vermeye başlandı. Yeni programa göre üç sınıflı olan taşra idadilerinin birinci sınıfları hazırlayıcı ve diğer iki sınıfları da ticaret, tarım, sanat ve genel bilgiler şubeleri haline getirildi. Ancak öğretim üyesi, ders araç ve gereçleri yokluğu nedeniyle olumlu sonuç alınamadı (Alkan ve diğerleri, 1996:59).

Türkiye’de eğitim alanında gerçek değişim Cumhuriyet dönemi ile başlamıştır. Atatürk 1 Mart 1922’de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılış konuşmasında, eğitimin uygulamaya yönelik olması gerektiğini ifade etmiş, eğitimde

verilen bilgilerin faydasının somut, pratik, akılcı ve iş ilkelerine dayalı olması gerektiğini vurgulamıştır (Aytaç, 1994:78-79).

8 Mart 1923 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı genelgesinde de “eğitimde iş” ilkesine rastlanmaktadır. Bu genelgede, her okulda uygun bir yerin işlik olarak kullanılması istenmiştir (Binbaşioğlu, 1999:18). Ülkemizde, bu işlikler bugün dahi her okulda kurulamamıştır.

Cumhuriyet döneminde, eğitimin temel politikasını ve esaslarını belirli bir sisteme oturtmak maksadıyla dönemin ünlü eğitimcileri, yabancı uzmanlar yurda davet edilmiştir. Bunlar arasında 1924’te John Dewey, 1925’te Alfred Kühne, 1926’da Omer Buyse ve 1930’da bir Amerika Birleşik Devletleri heyeti yer almaktadır. Bu uzmanlar çeşitli incelemeler yapmışlar ve eğitim sistemiyle ilgili raporlar hazırlamışlardır (Alkan ve diğerleri, 1996:60).

1930’lu yıllarda iş eğitiminin genel eğitimin içinde yer almasında rol oynayan en önemli isimlerden biri de İsmail Hakkı Tonguç olmuştur. Tonguç görüşlerini Köy Enstitüleri’nde uygulanmıştır. 1932 yılında hazırlanan programla öğrencilerin pratik yeteneklerini geliştirecek yaşama dönük bir kapsamın seçilmesi için önemli bir adım atılmıştır (Taşdemir, 1988:8).

1949 yılında 4. Milli Eğitim Şûrasında ortaokul programlarında, ilköğretim okullarında benzeri bugünde uygulanan, dört saat iş bilgisi derslerine yer verilmiştir. Bu iş bilgisi dersi; tarım, ticaret, el işleri, ev işleri gibi konuları içermektedir (4. Milli Eğitim Şûrası, 1949:333-351).

1970 yılında 8. Milli Eğitim Şûrası programları yeniden düzenlemiş, dersler zorunlu ve seçmeli olarak sınıflandırılmıştır. Daha önce bağımsız okutulan resim dersi iş eğitimini de içererek resim-iş durumuna getirilmiştir. Böylece iş ve sanat kavramı bütünleşmiştir. Seçmeli dersler programa konulmuştur (Doğan, 1983:14).

1974 yılında toplanan 9. Milli Eğitim Şûrası ile de iş bilgisi derslerinin kapsamı genişletilmiş ve yerel olanaklara göre esneklikler getirilmiştir. Resim-iş dersi bu şurada **sanat** ve **iş eğitimi** olarak değiştirilmiştir. Okul imkanları ve öğrencilerin ilgilerine göre dört ile sekiz saat seçmeli dersler programa konulmuştur. Bu şekilde programa konan seçmeli derslerden öğrencilerin ilgilerine ve çevre imkanlarına göre bir veya birkaçını seçmelerine imkan sağlanmıştır (Doğan, 1983:16).

1981 yılında toplanan 10. Milli Eğitim Şûrasında; iş eğitiminin genel kavram ve becerilerini temel eğitimin dördüncü yılından itibaren verilmesi önerilmiştir. Şûra, öğrencileri mesleğe yöneltmenin temel eğitimin son üç yılında ve bir süreç olarak ele alınmasını bu konuda başarıya dayalı fırsat eşitliğine yer verilmesini, yeteneklerin yalnız bilimsel değil, her anlamda beceriyi kapsayacak biçimde geliştirilmesi görüşünü benimsenmiş, iş bilgisi dersinin ilkökul dördüncü sınıfta başlaması önerilmiş ve bu dersin kapsam ve düzeyi genişletilmiştir (Taşdemir,1988:9-10).

İş kavramının eğitim sistemimize girdiği tarihten bugüne kadar yaklaşık doksan yıldan daha fazla bir süre geçmiş bulunmaktadır. Bu süre içinde iş kavramı:

- Tarım dersleri,
- Teknik dersler,
- İş bilgisi,
- Resim-İş,
- Sanat ve iş eğitimi,
- Seçmeli dersler,
- İş ve teknik eğitimi,
- Ev ekonomisi,

• İşletme-Ticaret başlıkları altında ortaokullarda okutulmuştur. 1949 yılından sonra ortaokul düzeyinde yapılan iş eğitimi uygulamalarının, büyük oranda mesleki eğitime kaydığı görülmektedir. İş eğitimi yönlendiren diğer bir yaklaşım da sanat kavramının etrafında oluşmuştur. Özellikle üretim meslekleri ile sanata dayalı ilkeler

bütünleştirilmeye çalışılmıştır. Günümüzde iş eğitimi, teknoloji temeline dayalı olarak geliştirilmektedir (Koç, 1995:138).

Eğitim sistemimizin özellikle ilk ve orta öğretim programlarını geliştirme görevi Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yerine getirilmektedir (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/144/arslan.htm>). Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının yer aldığı, 26 Eylül 1983 tarihinde yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergi'sinde 1983-1984 öğretim yılından itibaren denenip geliştirilmek üzere, geçici olarak iş eğitimi programı kabul edilmiştir (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/146/ulug.htm>).

1991 yılında haftada 6 saat olarak uygulamaya konulan iş eğitimi programı, 1994 yılında, okulların donanım ve alanda yetişmiş insan gücü yetersizlikleri öne sürülerek, haftada 3 saate, 1997'de ise 2 saate düşürülmüş, Eylül 1998'de ise yeniden 3 saate çıkarılmıştır (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/146/ulug.htm>).

Ekim 2001 tarihli Türkiye Cumhuriyeti MEB Tebliğler Dergisinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından alınan 339 sayılı karara göre; 6, 7 ve 8'inci sınıflarda okutulan İş Eğitimi dersinin haftada 3 saatten 2 saate indirilmesi kararlaştırılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler sırasında dersin amaç ve davranışlarında bir değişime gidilmemiştir.

2.4. Günümüzde İş Eğitimi Dersini Kapsamı Ve Uygulanışı

İş Eğitimi Dersi, İlköğretimin 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflarına öğrencilerin bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla konulmuş bir derstir. Bu ders ilköğretim okullarında, öğrencilerin teknoloji kültürü kazanarak bir üst öğrenime hazırlamaya çalışan bir ders olarak okutulmaktadır (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:339).

2.4.1. Günümüzde İş Eğitimi Dersinin Kapsamı

İş Eğitimi dersi, daha önce amaçlarında belirttiğimiz gibi konularla ilgili bilgi ve becerileri kazandırmanın yanında, öğrencinin kişiliğinin gelişmesi, düzenli iş yapabilme alışkanlıklarının kazandırılması açısından da büyük önem taşır.

İlköğretim okullarında **İş Eğitimi Dersi**'nin uygulama çalışmalarının yapılabilmesi için **İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım ve Ticaret Dersi** olmak üzere bu dört ders dönüşümlü olarak öğrencilere verilmektedir.

İlköğretim okullarında 4. ve 5. sınıflarda İş Eğitimi Dersi, bir bütün olarak düşünülmüştür. Bu sınıflarda programda yer alan ortak üniteler bu bütünlük içinde ele alınıp işlenmektedir. İş Eğitimi Programında 6. sınıflarda ilk yarıyıl ortak üniteler, ikinci yarıyıl ile 7. sınıflar ve 8. sınıfların ilk yarıyılında paket üniteler, 8. sınıfların ikinci yarıyılında ise proje çalışmaları yer almaktadır. İlköğretim okulları 8. sınıfların ikinci döneminde İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım ve Ticaret derslerinden proje çalışmaları yapılmakta, her öğrenci bu derslerle ilgili proje çalışmalarına dönüşümlü olarak katılmaktadır. Gruplara, kız ve erkek öğrenciler birlikte katılmaktadır.

Sekizinci sınıflarda her bir ders için iki aylık süre ayrılmış olan proje çalışmaları, bu sınıfa gelinceye kadar alınan teknik bilgiler ve yapılan uygulamaların, araştırmaya dayalı olarak bir ürüne dönüştürülmesidir. Öğrenciler, ders öğretmeninin rehberliği altında okul, çevre ve kendi imkanları doğrultusunda gerçekleştirebileceği projeyi seçecek, belirlenen süre içinde bitirmeyi planlayacak, projesini planladığı sürede bitirebilmek için gerekli çabayı göstermesi sağlanacaktır (MEB Tebliğler Dergisi, 1992:298).

2.4.2. Günümüzde İş Eğitimi Dersinin Uygulanışı

İş Eğitimi Dersi, İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım ve Ticaret olarak dört dersten oluşmasına rağmen, öğretmen ve yer temini konusunda her türlü alternatif değerlendirildiği halde, okutulması mümkün olmayan ders, şartlar yerine getirilinceye kadar programa alınmayacaktır. “İlköğretim Okulu İş Eğitimi Program Modeli”nde belirtilen dört ders alanı üç veya iki alana indirilebilecektir. Bu durumda bir yarıyıl İş Eğitimi Dersi’ne ayrılacak süre hesaplanacak ve okutulması kararlaştırılan ders alanlarına eşit olarak bölünecektir. Örneğin İş Eğitimi dersi dört ders olarak okutulduğunda her derse bir ay süre ayrılmakta, ders sayısı üçe düştüğünde süre bir buçuk aya, ikiye düştüğünde ise iki aya çıkmaktadır. Okuldaki şartlar normale döndüğü takdirde bu uygulamaya son verilecek ve programın öngördüğü uygulamaya geçilecektir (MEB Tebliğler Dergisi, 1992:298).

Günümüzde gittikçe artan bir hızla gelişen teknoloji, insan hayatını tüm yönleriyle etkilemektedir. İş Eğitimi veya Teknoloji Eğitimi dersinin alt dersleri de, diğer geleneksel derslerle aynı değerde olan bir genel kültür dersidir (Koç, 1995:142).

İş Eğitimi dersinin veya diğer bir ifadeyle Teknoloji Eğitiminin genel eğitim programları arasında yer almasını gerektiren nedenler şu şekilde sayılabilir (Doğan, 1983:64-69):

a) Eğitim, çağdaş gelişmelerden ayrı olarak düşünülemez. Dolayısıyla hayat büyük ölçüde teknolojiye bağlıdır.

b) Eğitim sistemimiz, yapıcı ve üretken elemanlar yetiştirememektedir. Teknoloji eleştirici tavırları şekillendirerek üretken kapasiteyi yükseltebilir.

c) Teknolojik faaliyetler, genellikle mantıki bir düzene göre kurulmuştur. Her parçanın bütün içinde kendine özgü bir fonksiyonu vardır. Teknoloji mantıki bir zekanın ve yeterliliğin geliştirilmesine katkıda bulunur.

d) İş eğitimi derslerinin sonucu olarak, öğrenci okulu ne zaman terk ederse etsin, içinde yaşadığı teknik hayata uyum sağlayabilir.

e) Tabiat ile insanlar arasında önemli bir rol oynayarak, değişik bilimleri bir araya getirir ve onlara bir bütünlük kazandırmak suretiyle, amaç ve ilkelerin bir araya gelmesini sağlar.

f) Öğrencileri, iş hayatı hakkında daha bilgili yaptığından, rehberlik hizmetlerini kolaylaştırır.

İş eğitiminde, belirlenen amaçlara ulaşmak için özel yöntemlerin uygulanması gerekir. Eğitim programlarının teknik, ekonomik ve sosyal gelişmelere ve aynı zamanda program geliştirme süreç ve tekniklerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre sürekli olarak gözden geçirilmesi gerekir. İş Eğitimi derslerinde hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir (Koç, 1995:146):

a) Teknolojinin niteliklerini yansıtan araçlar okula getirilmeli ve her öğrencinin bu araçları incelemesine imkan tanınmalıdır.

b) Uygulanacak yöntem iş hayatına dönük olmalıdır.

c) Her öğrenci ürün, makine, araç, proje v.b. ile doğrudan tecrübe sahibi olmalı, gözlem ve ölçme sonuçlarını bilimsel ilkelerle bütünleştirmelidir.

d) Öğrenciler, görüşlerini yalnız kelimelerle değil; grafik, etkinlik, resim, plan, denklem ve formül biçiminde açıklayabilmelidir.

e) Bu tür eğitim, yalnız bilgi biriktirmeye yönelik olmayıp; rehberlik, ilgi ve yeteneklerini bulma ve geliştirmeyi esas almalıdır.

f) İş eğitimi; teknolojiden haberdâr olma, teknolojik sürece katılma, teknolojik bilgi ve beceri geliştirme aşamalarından meydana gelmelidir.

g) İş eğitiminde amaçlar merkezce belirlenmeli, ancak uygulamada mahalli imkan ve şartlar dikkate alınmalıdır.

h) Öğrenmenin büyük bir kısmı sınıf içinden topluma ve iş hayatına kaydırılmalıdır.

İş Eğitimi öğretim programı 1990 yılından bu yana uygulanmaktadır. Program 1990 yılında ilköğretim okullarının ikinci kademelerine uygun olarak hazırlanmıştır. Programda yer alan amaçlar bilişsel duyuşsal ve psikomotor alanları kapsamaktadır ve ifadeler program geliştirme anlayışına uygun olarak yazılmıştır. Belirlenen amaçlar davranışa dönüştürülmüş ve bu sistematik tüm paket ünitelerde devam etmiştir (Çelenk ve diğerleri, 2000:156-157).

Paket ünitelerin seçimi ile özellikle 8. sınıflarda uygulanacak proje çalışmalarının konuları öğrencilerin ilgileri, ihtiyaçları, seviyeleri ve okul imkanları dikkate alınarak İş Eğitimi (İş ve Teknik, Ev Ekonomisi, Ticaret ve Tarım) öğretmenleri tarafından öğretim yılı başında zümre öğretmenler kurulu toplantısında belirlenmektedir.

Sınıflara göre İş Eğitimi derslerinin paket üniteleri şu şekildedir:

a) 6. Sınıf 1. Yarı Yılda İşlenen Ortak Üniteler Şunlardır:

İnsanın Ekonomik Faaliyetleri, Ürünlerin Hikayesi, Ulaştırma, Kitle Haberleşimi, Gezelim Gezdirelim (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:9).

b) 6. Sınıf 2. Yarı Yıl 7. Sınıf ve 8. Sınıflar 1. Yarı Yılda İşlenecek Paket Üniteler Şunlardır:

İş ve Teknik Eğitimi Dersi Paket Üniteleri: Enerji Tasarrufu, Plastik İşleri, Şekillendirme ve İnşa, Yapıcılık, Sıhhi Tesisat İşleri, Boya Badana ve Cila İşleri, Basit Elektrik Devreleri ve Elektrik Tesisatçılığı, Elektrik Motorları, Basit Elektronik Devreler, Teknik Resim, Ağaç İşlerinde Kesme-Oyma İşleri, Ağaç İşlerinde Birleştirme, Kakmacılık, Metal İşleri, Metallerde Birleştirme, Cilt İşleri, Evde ve Okulda Bakım ve Onarım İşleri (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:37).

Ev Ekonomisi Dersi Paket Üniteleri: Özel Durumlarda ve Hastalıklarda Beslenme İle İlgili Mesleklerin Bilgisi, Ev Yönetimi İlkeleri, Besin Hazırlama Teknikleri, Ev Kazaları, Çocuk Hastalıkları, Makrame, Ev Düzenleme, Deri İşleri, Besinlerin İşlenmesi, Kıl İşleri, Kurum Beslenmesi, Dikiş Teknikleri ve Giyecek Hazırlama, Kişi ve Toplum İlişkileri, Örücülük, Giyecek Seçiminde Temel İlkeler, Evdeki Araçlarımız, Ferdi Bakım, Çarpana Dokumaları, Kirkitli Dokumalar, Dokuma Örgüleri (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:113).

Ticaret Dersi Paket Üniteleri: Lokanta İşletmeciliği, Kooperatifçilik, Bilanço Esasına Göre Defter Tutma, Temel Daktilografi, Ticaret Bilgisi, Maliyet Hesapları, Faiz ve İskonto, Yazışma Teknikleri, Ticaret Şirketleri, İş Yönetimi, Bankacılık, Otel İşletmeciliği, İş ve İşletme, Dosyalama Teknikleri, Pazarlama, Büro Makinelerinin Kullanımı ve Bakımı, Turizm Rehberliği, Turizmle Kalkınma, İşletme Hesabı Esasına Göre Defter Tutma (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:199).

Tarım Dersi Paket Üniteleri: İlimizde Tarım, Tavukçuluk, Sebzeçilik, Süs Bitkileri, Meyvecilik, Ormancılık, Toprak Muhafaza ve Sulama, Meteoroloji, Tarla Tarımı, Bağcılık, Sığır Yetiştiriciliği, Koyun Yetiştiriciliği, İpek Böcekçiliği, Arıcılık, Su Ürünleri (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:263).

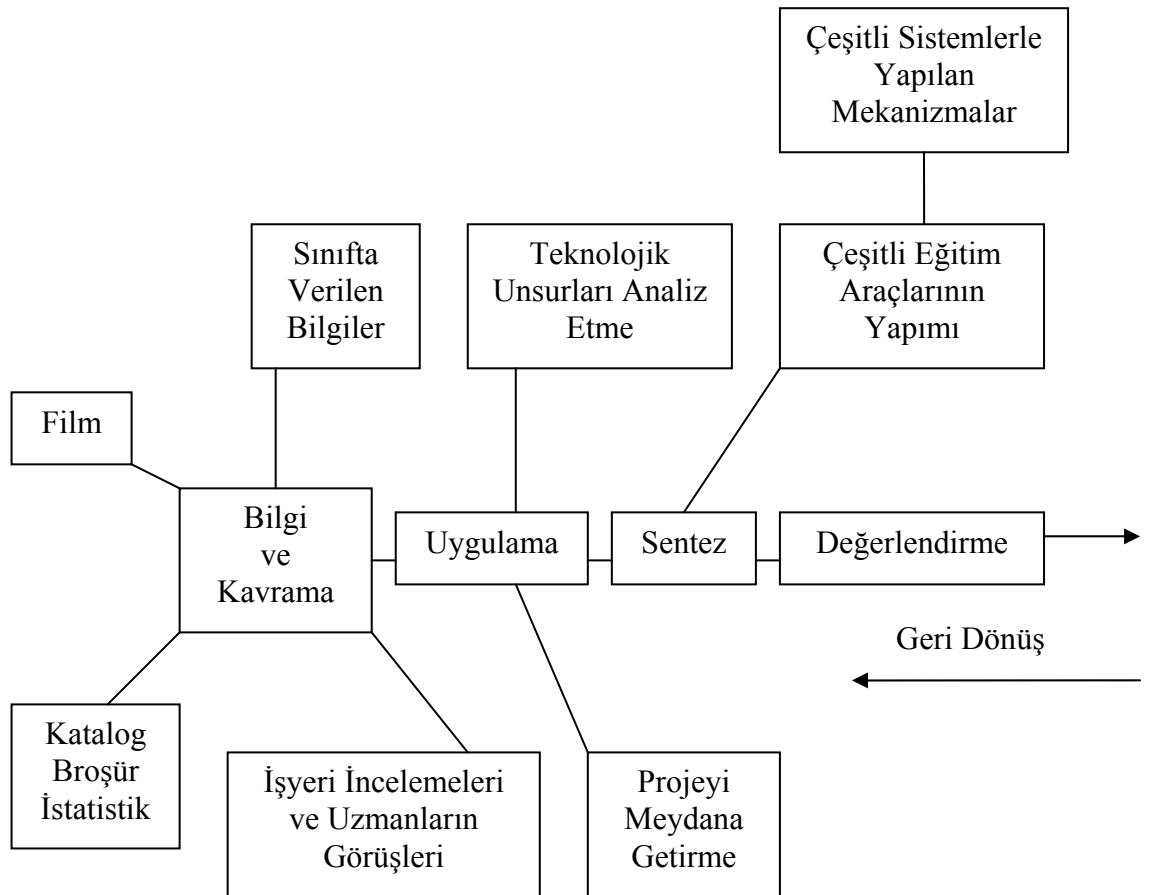
İş eğitimi dersin öğretiminde amaca ve konuya uygun öğretim yöntemi çok önemlidir. İş eğitimi dersinin amacı, çalışma hayatının niteliklerini öğrenciye tanıtmak olup, bu kapsamda yapılan faaliyetler şu şekilde sıralanabilir (Koç, 1995:147-148):

a) Kitap ve broşür okuma, film izleme, konuşmacıları dinleme gibi başkalarının tecrübelerinde yararlanma.

b) Mesleklerle ilgili oyunlar düzenleme, rol yapma, mülakat, okul atölyesinde çeşitli faaliyetlere katılma gibi yapay bir çevrede yapılacak etkinlikleri sürdürme.

c) Daktilo yazma, bilgisayar kullanma, büro işlerine katılma ve çeşitli mesleklerle ilgili araç ve gereçleri kullanarak mal ve hizmet üretme.

Şekil 3: İş Eğitimi Derslerinde Yöntemlerin Uygulama Süreci

İş eğitimindeki önemli yöntemler ise, proje geliştirme (karar verme, planlama, ürünü veya hizmeti meydana getirme ve kontrol aşamalarından oluşur), ferdi ve grup çalışmaları gibi uygulamalardır. Şekil 3'de de İş Eğitimi derslerinde yöntemlerin uygulama süreci açıkça görülmektedir (Koç, 1995:148).

İş eğitimi derslerinde uygulanan öğretim tekniklerinin esasını ise bireysel yeteneklerin geliştirilmesi oluşturmaktadır. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları merkeze alınarak uygulanacak tekniklere esneklik verilmelidir. İş Eğitimi dersleri için uygun yöntem ve teknikler düşünülürken, şu hususlara dikkat edilmelidir (Doğan, 1983:130-132):

a) Teknoloji eğitimin amacı, çeşitli faaliyetlerle öğrencilerin iş hayatının yorumunu yapmalarına yardım etmektir.

b) Bir mesleğin içindeki çeşitli işlerden ziyade iş hayatının bütünü tanııtıcı faaliyetlere önem verilmelidir.

c) Toplumdaki kaynakları kullanmak ve çevre ile ilişkiler kurmak iş eğitiminin temel ilkesidir.

d) İş eğitimi ile çeşitli programlar arasında ilişki kurmak esastır.

e) İş eğitimi programının genel ve mesleki alanlarla ilişkisi kurulmalıdır.

İş eğitimi dersleri için tespit edilen amaçlara sadece okul içinde yapılan çalışmalarla ulaşmak mümkün değildir. Alan incelemeleri de, sınıf içi ve atölye çalışmaları kadar önemlidir. Sınıfça yapılacak faaliyetlerde, kendi içinde (sınıfça yapılacak olanlar, grupça yapılacak olanlar ve bireysel çalışmalar) üç grupta incelenmektedir (Koç, 1995:149).

İş Eğitimi (İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım ve Ticaret) derslerinde öğrencilerin diğer derslerle bağlantı kurabilmeleri ve uygulamalı çalışmalar yapmaları sağlanmaktadır.

İş Eğitimi dersi bünyesinde teknolojinin bütün unsurlarını tam olarak incelemek mümkün değildir. Teknoloji sosyal değerler ve seçim yapma ile, fen bilgisi ve mühendislik bilimi ile veya el sanatları ile ilgili olabilir. İş eğitimi dersleri kapsamında okulda yapılan projeler, öğrencilerin teknolojiyi tanımaları için bir araçtır. Programlarda tasarıma, hesaplamaya, bilimsel ilkelere teknolojinin ve uygulamalı bilimlerin tarihine yer veren çeşitli derslerin aracılığı ile teknoloji tanıtılabilir. Yine okul dışı gözlemlerle teknolojinin süreçleri, yöntemleri, kullandığı araçlar gerçeklere uygun olarak incelenebilir. Bazı öğrenciler diğer derslerde uygulanan yöntemlerle motive olmayabilirler. Bu tür öğrenciler için İş Eğitimi dersleri ilgi çekici olabilir. Ayrıca öğrencilerin bu çalışmalara ne oranda katılacağı öğretmenin tecrübesine ve isteğine, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ile okulun ve çevrenin fiziki imkanlarıyla doğrudan bağlantılıdır (Koç, 1995:144).

Şekil 4: İş Eğitimi Ders Programlarının Diğer Derslerle Olan İlişkisi (Sayın, 2001:27).

Bu ders kapsamında öğrencilerin iş hayatına hazırlanması da herhangi bir meslek ve sanat dalında işçi, çırak veya usta yetiştirme anlamında olmayıp, onların istidat, ilgi ve yeteneklerine göre, üst öğrenime ve hayata hazırlanmaları esas alınmalıdır. Bunu yaparken bütün fonksiyonların birlikte yürütülmesi, öğrencilerin üst öğrenime hazırlanması, iş ve mesleklerin tanıtılması ve öğrencilerin kendilerini tanıması önem taşımaktadır (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:339).

2.5. Ticaret Bilgisi Dersinin Amaçları

Daha öncede belirtildiği gibi Ticaret Bilgisi Dersi, İş Eğitimi Dersleri içinde yer alır. Ticaret Bilgisi Dersinin amaçlarını ise şu şekilde sıralayabiliriz (Güzelyel, 2001:29):

- a) Öğrencilere çevresi ve bölgesindeki ticaret hayatını tanıtmak,
- b) Öğrencilere, kişisel teşebbüsleri, şirket ve kamu kuruluşlarını tanıtmak,
- c) Öğrencilerde, özel ve kamu sektöründeki (tezgahtarlık, büro hizmetleri, defter tutma v.b.) hizmet türlerini öğretmek, kişisel teşebbüslerde bulunabilme yeteneğini geliştirmek,
- d) Öğrencilere ticaret hayatında kullanılan belgeleri tanıtmak ve bunları kullanabilme becerilerini sağlamak,
- e) Öğrencilerin matematiksel bilgi ve becerilerini ticari metotlarla iş hayatına uygulayabilme yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak,
- f) Öğrencilere kişisel menfaatlerle toplumsal menfaatlerin bağdaştırılması gerektiğini kavratmak,
- g) Öğrencilere devlet ile vatandaş arasındaki ekonomik ilişkilerin önemini kavratmak ve vatandaşlık görevlerini öğretmek,
- h) Öğrencilere ticari işletmeler ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapabilme alışkanlığını kazandırmak,
- i) Öğrencilere planlı ve metotlu çalışma alışkanlığı kazandırmak,
- j) Öğrencilere ekonomi hakkında yeterli bilgi vermek ve temel kurallarını kavratmak,

- k) Öğrencilere turizmin ülkemizin sosyal ve ekonomik gelişmesindeki önemini kavratmak,
- l) Öğrencilere daktilo ile yazma becerisini kavratmak,
- m) Kooperatif ve kooperatifçilik hakkında genel bilgiler vermektir.

2.6. Ticaret Bilgisi Dersinin İşlik Uygulama Ve Düzenleme Örneği

Altıncı sınıfların birinci yarıyılında, her şube 20 öğrenciyi geçmeyen eşit sayıda 4 gruba ayrılacaktır. Her grup farkı işliklere giderek İş Eğitimi (İş ve Teknik Eğitimi, Ticaret, Ev Ekonomisi, Tarım) Programında yer alan ortak üniteler işlenecektir (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:340).

Altıncı sınıfların ikinci yarıyılında ise her şube tekrar 4 eşit gruba ayrılarak birer aylık sürelerde farklı işliklere gidecekler ve dönerli olarak 4 ayrı alanın (İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Ticaret, Tarım) eğitiminden geçirilmiş olacaklardır.

İş Eğitimi programında yer alan 4 ayrı alanda belirtilen paket ünitelerden okulun, çevrenin imkan ve özelliklerine uygun olanlar seçilerek işlenecektir. Altıncı sınıf ikinci yarıyılında her grup için seçilen paket üniteler grupların dönmesiyle değişmeyecek ve aynen ele alınıp yıl sonuna kadar bütün gruplarda işlenecektir (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:340).

Altıncı sınıfta ilk yarı yılda işlenmekte olan ortak üniteler dört alanı da tanıtıcı mahiyette olduğundan, söz konusu üniteler bir İş Eğitimi Öğretmeni tarafından okutulacaktır. Öğrenci mevcudunun fazla olduğu sınıflarda yeterli sayıda öğretmen ve mekan bulunabildiği takdirde İş Eğitimi Dersi iki grup halinde de işlenebilecektir.

Programda yer alan paket ünitelerin seçiminde işlikte bulunan araç-gereçler göz önünde bulundurulacak, öncelikle çevrede bulunan atık materyallerin değerlendirilmesi hedeflenecektir. Okulda işlik bulunmaması durumunda geniş bir

sınıfta işlik olarak kullanılabilir. Grupların belirlenmesinde kız-erkek ayrımı yapılmayacaktır (MEB Tebliğler Dergisi, 1992:798).

SINIF: VI							(Ay) Süre
BİRİNCİ YARIYIL					Her İşlikteki Öğrenci Sayısı	ORTAK ÜNİTELER	
Ay	GRUPLAR						
	İş ve Teknik Eğitimi	Ev Eko.	Tarım	Ticaret	20	-İnsanın Ekonomik Faaliyetleri + Tasarım ve Uygulama -Ürünlerin Hikayesi + Tasarım ve Uygulama -Ulaştırma + Tasarım ve Uygulama -Kitle Haberleşme + Tasarım ve Uygulama -Gezelim, Gezdirelim + Tasarım ve Uygulama	
	İKİNCİ YARIYIL					PAKET ÜNİTELER	
	GRUPLAR				20	Enerji Tasarrufu	
	İş ve Tek. A	Ev Eko. B	Tarım C	Ticaret D			
	D	A	B	C	20	Temel Daktilografi	
	C	D	A	B	20	Örücülük	
	B	C	D	A	20	Süs Bitkileri	

Tablo 1: Altıncı Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği (MEB İş Eğitimi Programı, 200:340).

Altıncı sınıfın ikinci yarısında seçilen paket ünitelerden alınmayan üniteler, yedinci sınıfın her iki yarıyılında da İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Ticaret, Tarım alanları için okulun imkan ve özellikleri dikkate alınarak seçilecektir. Seçilen paket üniteler yıl sonuna kadar bütün grupların dönmesi halinde

değişmeyecek ve aynen kalacaktır. Her sınıf ve şube 20 öğrenciyi geçmeyen 4 gruba ayrılarak birer aylık sürelerle dönerli olarak her 4 ayrı işlikte ve uygulama alanında, faaliyetler yürütülecektir. Grupların oluşturulmasında sınıf ve şubeler eşit sayıda bölünerek, kız-erkek ayrımı yapılmadan belirlenecektir (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:341).

SINIF: VII							Süre (Ay)
BİRİNCİ YARIYIL					Her İşlikteki Öğrenci Sayısı	PAKET ÜNİTELER	
Ay	GRUPLAR						
	İş ve Tek A	Ev Eko. B	Tarım C	Ticaret D		20	Basit Elektrik Devreleri
	D	A	B	C	20	Maliyet Hesapları	
	C	D	A	B	20	Toprak Muhafaza ve Sulama	
	B	C	D	A	20	Makrame	
	İKİNCİ YARIYIL					PAKET ÜNİTELER	
	GRUPLAR						
	İş ve Tek A	Ev Eko. B	Tarım C	Ticaret D	20	Boya, Badana ve Cila İşleri	
	D	A	B	C	20	Yazışma Teknikleri	
	C	D	A	B	20	Tavukçuluk	
	B	C	D	A	20	Dokuma Örgüleri	

Tablo 2: Yedinci Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği (MEB İş Eğitimi Programı, 200:341).

Sekizinci sınıfların şubeleri öğretim yılı başında meydana getirilen ve 20 öğrenciyi geçmeyen 4 gruba ayrılacak ve bu ayımda kız-erkek ayrımı yapılmayacaktır. Gruplar ele alınan veya seçilen projelerle ilgili olarak iki aylık süre

ile ve dönerli olarak 4 ayrı işlik de bir yıl proje uygulaması yapacaklardır.

İşliklerde ve uygulama alanlarında yapılacak olan proje çalışmaları her alan için öğrencileri meslekleri, iş hayatını tanımalarına, beceri ve istidatlarını geliştirmelerine, kendilerini tanımalarına imkan verici ve üst öğretime hazırlayıcı nitelikte ele alınıp işlenecektir. İşliklerde ve uygulama alanlarında yapılacak olan proje çalışmaları, ferdi projeler olabileceği gibi birçok öğrencinin birlikte yürütebileceği grup projeleri halinde de yapılabilecektir. Bu sebeple, grupların belirlenmesinde öğrenci sayılarının dengeli olmasına özen gösterilecektir. Sekizinci sınıf şubeleri öğretim yılı süresince İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım ve Ticaret ile ilgili bir proje üzerinde iki ay çalışmış olacaklardır (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:342).

SINIF: VIII							(Ay) Süre
Ay	GRUPLAR				Her işlikteki öğrenci Sayısı	PROJELER	
	İş ve Tek.Eğ.	Ev- Eko.	Tarım	Ticaret		Her alan için seçilecek ve ele alınacak projeler	
	A	B	C	D	20		
	D	A	B	C	20		
	C	D	A	B	20		
	B	C	D	A	20		

Tablo 3: Sekizinci Sınıf İş Eğitimi Dersi İşlik Uygulama Örneği (MEB İş Eğitimi Programı, 200:342).

İşlikler düzenlenirken hava, su, elektrik, gaz tesisatları; sıva üstünden yapılmalıdır. Böylece bu tesislerde değişiklik yapmak, tamir yapmak ve ekleme işlemleri daha kolay olacaktır. Temizlik araçları için bir yer sağlanmalı ve temizlik

sırasında havalandırma yapılmalıdır.

İşlik yakınlarında bir depo ve işlik de yapılan ürünlerin sergilendiği bir vitrinin hazırlanması ve sergi salonunun olması gerekmektedir (Taşdemir, 1988:29).

2.7. Ticaret Bilgisi Dersinin Öğrencileri Mesleğe Yönlendirmedeki Etkisi

Çağdaş bilimsel anlayış mesleğe yönelmeyi çocukluk döneminde başlayan bir süreç olarak görmektedir. Meslek rehberliği; bireyin kendine ve iş dünyası içindeki rolüne ilişkin yeterli bir tasarım elde etmesine ve bu tasarımı gerçeklerle karşılaştırarak gerek kendine, gerek topluma doyum sağlayacak bir biçimde gerçeğe dönüştürülmesine yardım etme sürecidir.

Ticaret Bilgisi Dersi ile öğrencilerin kazanacağı nitelikler; yeni bilgiler kazanma ve bu bilgileri uygulayabilme, doyum ve memnuniyet, bu konuda daha çok bilgi edinme yönünde istek geliştirme, kendini tanıma, düşünülen meslek alanlarını eleyebilme ve yeni meslek alanlarını görebilmedir.

Ticaret Dersi uygulamaya dayalı bir eğitim olması nedeniyle mesleki rehberlikte önemli bir yer tutar. Bu ders ile eğitim teoriden uygulamaya, sınıftan okula, okuldan çevreye yayılır ve öğrencilerin meslek alanlarını tanımasını sağlar.

Taşdemir'e göre (Taşdemir, 1988:32-33) mesleki rehberlikte eğitimin katkısı ancak bireye yeteneklerinin neler olduğunu göstermek ve meslek alanlarını tanıtmak olabilir. Ticaret Bilgisi Dersi ile meslekleri tanıtmada yapılabilecek çalışmalar şunlardır:

- Öğretmen; işyerlerine, ilgili kamu ve özel kuruluşlara geziler düzenlemeli ve meslek adamlarıyla öğrencilerin yüz yüze gelmeleri sağlanmalıdır.
- Mesleklerle ilgili okul panolarında, gazetelerinde yer ayrılmalı, broşürler

çıkarılmalı ve öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.

- Okul ve aile arasında işbirliği çerçevesinde ailelerin bu konuda bilinçlenmelerine katkıda bulunulmalıdırlar.
- Okula çeşitli mesleklerden, yetişmiş elemanlar çağrılarak sahip oldukları meslekleri hakkında bilgiler verecekleri seminerler düzenlenmelidir.
- Derslerde meslekler hakkında programlı bilgiler verilmelidir. Yapılan uygulamaların hangi meslek alanının kapsamında olduğu konusunda ayrıntılı bilgi verilmelidir.
- Meslek alanlarının ortak yönlerini temsil edecek projeler belirlemek ve bunlardan öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bu projelerden seçim yapmalarını istemek suretiyle yaptırılan uygulamalar öğrencilerin meslekleri tanımalarına yardım eder.
- Proje çalışmalarda esneklik şarttır. Öğrenciler yaptıkları çalışmalarda kendilerinden bir şeyler katabilmelidir. Burada öncelikli amaç mesleki beceri kazandırmak değil öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini deneme fırsatı vermektir. Bu nedenle öğrencilerin mükemmel çalışmalar yapması beklenmemelidir. Öğrenciler yaptıkları çalışmaların hangi mesleklerle ilişkili olduğunu anlamayabilirler. Bu nedenle öğretmenin, proje çalışmalarının hangi meslek alanıyla ilişkili olduğunu açıklaması gereklidir.

Meslek seçimi, insanın bir ömür boyu hayatını etkilemesi açısından olduğu kadar, toplum açısından da son derece önemlidir. Öğrencilerin genellikle ilgi, istek ve yeteneklerinin hangi meslek alanına daha yatkın olduğunu bilmeden, meslekleri tanımadan, arkadaş grubuna uyarak veya ailesinin yönlendirmesine göre meslek seçtikleri, bu durumun bir kısım öğrencilerin başarısız olmalarında önemli ölçüde etkili olduğu gözlenmektedir. Ülkemizin sosyo-ekonomik yönden gelişmesini sağlayacak insan gücünün hem toplumun ihtiyaçları hem de bireyin ilgi ve

kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara ve okullara yöneltilerek yetiştirilmeleri gerekir. Bu yüzden ilköğretim okullarında bulunan öğrencilere meslek seçiminde kendi gelecekleriyle ilgili doğru karar vermeleri için tanıtma, rehberlik, danışma ve yöneltme hizmetleriyle yardımcı olunmasında fayda görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarlığı tarafından yayınlanan 2004/37 sayılı genelgeye göre; “ilköğretim öğrencileri meslek seçimine karar vermeden önce, sınıf ve rehber öğretmenlerinin rehberlik ve yöneltme tavsiyelerini dikkate almaları, kendi aileleri ile görüşmeleri, varsa ildeki Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü’ne bağlı Meslek Danışma Merkezlerini gezmeleri ve yapacakları sağlıklı bir değerlendirme sonunda meslek seçmelerinin isabetli olacağı, konularında açıklama yapılması ve onlara rehberlik edilmesi gerekmektedir” denilmektedir. Bu çalışmalardan önce Ticaret bilgisi dersiyle öğrenciler çeşitli mesleklere olan ilgi ve yeteneklerini deneme fırsatı bulurlar (Doğan ve Fer, 1998:267).

2.8. BEYPAZARI İLKÖĞRETİM OKULLARINDA İŞ EĞİTİMİ (TİCARET BİLGİSİ) DERSİNE GENEL BİR BAKIŞ

Bu bölümde öncelikle Beypazarı ilçesi hakkında genel bir bilgi verilecektir. Ardından ilçenin geçmişten bugüne eğitim öğretim yapısı anlatılacak ve bununla bağlantılı olarak ilköğretim ikinci kademedeki okutulan Ticaret Bilgisi Dersini ilçedeki uygulama durumu ortaya konulacaktır.

2.8.1. Beypazarı İlçesi

Yüzölçümü	: 1.868 Km ²
Rakım	: 675 m.
Şehir Merkezine (Ankara) Uzaklığı	: 99 Km.

Beypazarı tarihi evleri, gümüş işçiliği ve havucu ile ünlü bir ilçedir. İnözü Vadisi ve mağaraları, Boğazkesen Kümbeti, Suluhan, Eski Hamam, Sultan Alaaddin Camii, Akşemsettin Camii, Kurşunlu Cami, Rüstempaşa Hamamı, Gazi Gündüzalp Türbesi (Hırkatepe), Kara Davut Türbesi (Kuyumcutekke), Karaca Ahmet Türbesi, kuzey ormanlık kesiminde Karaşar – Eğriova Yaylası, Kiraz Oluk ve Kuyumcutekke Yaylası görülmeye değer yerleridir. Şifalı suları ile de ünlü Beypazarı ilçesinde merkeze 15 km uzaklıktaki Dutluk – Tahtalı Termal Tesisleri, içme ve kaplıca suları, 50 km uzaklıktaki Kapullu Kaplıcası sağlık turizmi açısından önemli merkezlerdir. Ayrıca ilçede Karakoca Maden Suyu Tesisleri de bulunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Ankara Valiliği İl Turizm Müdürlüğü, 1998:204).

Yerleşim Yeri	Nüfusu
İlçe Merkez Belediyesi	34 441
Karaşar Belediyesi	2 109
Kırbaşı Belediyesi	2 586
Uruş Belediyesi	1 786
Köyler	10 919
TOPLAM	51 841

Tablo 4: Beypazarı nüfusunun belediye ve köylere göre dağılımı.

Beypazarı ilçesinin nüfusu 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 51 841 olup, Polatlı, Şereflikoçhisar ve Çubuk ilçelerinden sonra Ankara'nın 4. büyük taşra ilçesidir. İlçe nüfusunun 34 441'i ilçe merkezinde, geri kalan 17 400 kişi kasaba ve köylerde yaşamaktadır. İlçenin nüfus durumu tablo halinde Tablo 4'te çıkartılmıştır (<http://www.ankara.gov.tr/index.php?site=&module=cmsPage=page&cmsPage=361>)

2.8.2. Beypazarı İlçesinde Eğitim Öğretim Durumu

Beypazarı ilçesinin eğitim ve kültür tarihine bakıldığında eğitim kurumlarına oldukça önem verildiği görülmektedir. Cumhuriyet'ten önceki devirlerde Beypazarı Medreseleri ile bölgenin ilim ve kültür merkezi idi.

Cumhuriyet idaresinde önce eğitim ve öğretimin ilk alındığı yerler Mahalle Mektepleri (Sıbyan) ve Medreseler idi. Her ikisinin öğretimi de dini esaslara dayanıyordu.

Büyük Türk seyyahı Evliya Çelebi, Hicri 1058, Miladi 1638 yılında Beypazarı'na ziyaretleri ile ilgili anılarında, medreselerin ve öğrencilerin bir hayli aktif ve fazla olduğunu, Hadis ilmi öğreten Dar-ül Hadis, Kur 'ân ilmi öğreten Dar-ül Kur'râ bulunduğunu, bu medreselerde o gün için ilim yetkilisi erdemli kişilerin ders verdiklerini, Beypazarı'nda o yıllarda halkın çoğunlukla bilgili olduğunu belirtmektedir. İlçede 1833 yılında çıkan bir İrade-i Seniye'yle Rüştîye Mektepleri açılmıştır (Torun, 2004:97).

Beypazarı'nda 20. yüzyılın başlarında mahalle mektepleri kurulmaya başlanmış, 1903 yılında İstiklal mahallesinde ilk mektep Kenz-ül İrfan (irfan yuvası) adı ile açılmış bunu Taş Mektep takip etmiştir. İlk kız mektebi ise İnas İptidaisi adı ile açılmış sonraları ismi Gülşeni Meşrutiyet, Mal Hatun, Mercanlı Kız, Merkez Kız olarak değişmiştir. İlk erkek okulları da Fevzi Hamidi, 1. ve 2. Rehberi Medeniyet Kenz-ül İrfan, Kemal Paşa, Numune, Ertuğrul Bey, Kurşunlu, İmaret, 1. Erkek ve 2. Erkek isimlerini almışlardır. Bu isim değişiklikleri 1908 yılından 1940 yılına kadar devam etmiştir. Bir ara ilkökuller ile Rüştîye birleştirilerek 6 yıla çıkarılmıştır. Bu okullar bilhassa 1. Dünya savaşına kadar verimli ve parlak yıllar geçirmişler, ilçede çok kıymetli insanların yetişmesine sebep olmuşlardır (Torun, 2004:98).

Cumhuriyet devrinde 1960'lı yıllardan sonra sırasıyla 1963 'te Rüstempaşa, 1960'da İstiklal (1949'da Beypazarı İlköğretim okulu olmuştur), 1962'de Uruş, 1968 'de Gazipaşa, 1970'de Çayırlioğlu, 1983'te Sanayi, 1989-1990 yılında Kemal

Milaslı, Atatürk, Cumhuriyet, 1990 yılından sonra sırasıyla Namık Kemal, Altay, Kırbaşı, Faruk Kefelioğlu, Kırşeyler, Karaşar, Üreğil, Tacettin Özel Samanyolu ilköğretim okulları hizmete açılmıştır.

İlçede 2003-2004 yılı itibariyle 1 adet ana okulu, 18 adet ilköğretim okulu, 7 adet lise ve dengi okul mevcuttur. İlçede tek anaokulu olan Halide Edip Adıvar Anaokulu 2003-2004 eğitim öğretim yılında hizmete açılmıştır. İlköğretim okulların isim listesi Tablo 5'te, öğrenci sayıları ise Tablo 6'da gösterilmiştir.

İlköğretim Okulları (Merkez)	Altay İlköğretim Okulu
	Atatürk İlköğretim Okulu
	Beypazarı İlköğretim Okulu
	Cumhuriyet İlköğretim Okulu
	Çayırlioğlu İlköğretim Okulu
	Faruk Kefelioğlu İlköğretim Okulu
	Gazipaşa İlköğretim Okulu
	Kemal Milaslı İlköğretim Okulu
	Namık Kemal İlköğretim Okulu.
	Rüstempaşa İlköğretim Okulu
	Sanayi İlköğretim Okulu
	Özel Samanyolu İlköğretim Okulu
İlköğretim Okulları (Belde-Köy)	Karaşar İlköğretim Okulu
	Kırbaşı İlköğretim Okulu
	Kırşeyhler İlköğretim Okulu
	Uruş İlköğretim Okulu
	Üreğil İlköğretim Okulu
	Tacettin İlköğretim Okulu.

Tablo 5: Beypazarı İlçesindeki İlköğretim Okullarının İsim Listesi

Sıra No	OKULUN ADI	1. S.	2. S.	3. S.	4. S.	5. S.	6. S.	7. S.	8. S.	TOPLAM
1	ALTAY İ.Ö.O.	13	21	15	16	19	10	10	14	118
2	ATATÜRK İ.Ö.O.	20	18	15	20	14	26	19	21	153
3	BEYPAZARI İ.Ö.O.	94	118	86	122	108	100	144	108	880
4	CUMHURİYET İ.Ö.O.	48	63	42	57	57	41	28	40	376
5	ÇAYIRLIOĞLU İ.Ö.O.	38	27	33	29	32	25	36	34	254
6	F. KEFELİOĞLU İ.Ö.O.	42	37	48	25	29	37	27	25	270
7	GAZİPAŞA İ.Ö.O.	108	83	79	87	91	136	102	96	782
8	KARAŞAR İ.Ö.O.	8	14	12	16	20	20	29	39	158
9	KEMALMİLASLI İ.Ö.O.	31	29	29	34	28	29	33	29	242
10	KIRBAŞI İ.Ö.O.	20	13	12	12	12	9	13	11	102
11	KIRŞEYHLER İ.Ö.O.	17	8	14	11	6	18	21	16	111
12	NAMIK KEMAL İ.Ö.O.	88	69	90	87	79	66	95	107	681
13	RÜSTEMPAŞA İ.Ö.O.	53	49	49	53	62	36	52	49	403
14	SANAYİ İ.Ö.O.	74	79	78	92	67	78	62	44	574
15	TACETTİN İ.Ö.O.	10	6	6	-	-	-	-	-	22
16	URUŞ İ.Ö.O.	10	10	18	10	13	17	6	18	102
17	ÜREĞİL İ.Ö.O.	3	7	8	10	7	6	5	12	58
18	ÖZEL SAMANYOLU İÖO	25	24	20	16	15	14	23	30	167
	GENEL TOPLAM	702	675	654	697	659	668	705	693	5453

Tablo 6: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Bağlı İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Sayıları ([http:// Ankara .meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm](http://Ankara.meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm)).

Beypazarı'ndaki ilköğretim okullarının 12 tanesi ilçe merkezinde olup bunlardan bir tanesi özel ilköğretim okuludur. Köy ve beldelerde ise toplam 6 ilköğretim okulu bulunmaktadır.

1958-1959 yılında Akşam Kız Sanat Okulu açılmış daha sonra Kız Meslek Lisesine dönüşmüştür. 1968-1969'da Beypazarı lisesi, 1975-1976'da İmam Hatip Lisesi, 1984-1985'te Endüstri Meslek Lisesi, 1989-1990'da Ticaret Meslek Lisesi,

Kız ve Erkek Sağlık Meslek Liseleri ve 1992’de Anadolu Lisesi açılmıştır. İlçede halen tamamı ilçe merkezinde olmak üzere toplam 7 lise vardır. Bu liselerin isim listesi ve öğrenci durumları Tablo 7 ve 8’de gösterilmiştir.

Lise ve Dengi Okullar	Nurettin Karaoğuz Vakfı Anadolu Lisesi
	Beypazarı Lisesi
	Endüstri Meslek Lisesi
	İmam Hatip Lisesi
	Beypazarı Meslek Lisesi
	Ticaret Meslek Lisesi
	Tolunay Özaka Sağlık Meslek Lisesi

Tablo 7: Beypazarı İlçesindeki Lise ve Meslek Liseleri

Ayrıca Beypazarı’nda, 1996 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu; Bankacılık, Turizm Rehberliği ve Sigortacılık bölümleri olarak eğitim öğretime başlamıştır (Karakuş, 2004).

1999-2000 Eğitim öğretim döneminde ise Gazi Üniversitesi bünyesinde Beypazarı Meslek Yüksek Okulu açılmıştır. Bu okulun bölümleri ise, Kuyumculuk ve Takı Tasarımı, Moda Tasarım Programı’dır (Güldür, 2004).

Sıra No	OKULUN ADI	HAZIRLIK	9. S.	10. S.	11. S.	TOPLAM
1	BEYPAZARI LİSESİ	29	267	258	410	964
2	ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ	-	130	105	100	335
3	İMAM HATİP LİSESİ	52	25	15	7	99
4	MESLEK LİSESİ	-	125	125	120	370
5	NURETTİN KARAOĞUZ VAKFI ANADOLU LİSESİ	90	90	64	145	389
6	TİCARET MESLEK LİSESİ	-	106	64	74	244
7	TOLUNAY ÖZAKA SAĞLIK MESLEK LİSESİ	20	17	19	37	93
	GENEL TOPLAM	191	760	650	893	2494

Tablo 8: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Bağlı Ortaöğretim Okullarındaki Öğrenci Sayıları ([http:// Ankara .meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm](http://Ankara.meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm)).

Beypazarı ilçesinde okuma yazma oranı %93'tür (Torun, 2004:105). Ankara'nın Beypazarı ilçesi 51 841 kişilik nüfus ve toplam 8 343 (Anaokulu 25, ilköğretim birinci kademe 3 387, ilköğretim ikinci kademe 2 066, lise 2 494 yüksek okullarda 396 öğrenci) eğitim öğretim kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısına sahiptir. Nüfusunun %16'sı öğrencidir.

2.8.3. Beypazarı İlçesinde İş Eğitimi (Ticaret Bilgisi) Dersinin Durumu

Beypazarı ilçesinde İş Eğitimi derslerinin durumu Tablo 9, 10 ve 11’de gösterilmiştir.

Sıra No	OKULUN ADI	İŞ EĞİTİMİ DERSİ			
		İş Teknik Dersi	Ev Ekonomisi Dersi	Tarım Dersi	Ticaret Bilgisi Dersi
1	ALTAY İ.Ö.O.	x	x	-	-
2	ATATÜRK İ.Ö.O.	x	x	-	-
3	BEYPAZARI İ.Ö.O.	x	x	X	X
4	CUMHURİYET İ.Ö.O.	x	-	-	X
5	ÇAYIRLIOĞLU İ.Ö.O.	x	x	-	-
6	F. KEFELİOĞLU İ.Ö.O.	x	x	-	-
7	GAZİPAŞA İ.Ö.O.	x	x	-	-
8	KARAŞAR İ.Ö.O.	-	-	X	X
9	KEMALMİLASLI İ.Ö.O.	-	x	-	X
10	KIRBAŞI İ.Ö.O.	-	-	X	-
11	KIRŞEYHLER İ.Ö.O.	x	-	X	-
12	NAMİK KEMAL İ.Ö.O.	x	x	-	X
13	RÜSTEMPAŞA İ.Ö.O.	x	x	-	X
14	SANAYİ İ.Ö.O.	x	x	-	X
15	TACETTİN İ.Ö.O.	-	-	-	-
16	URUŞ İ.Ö.O.	x	x	-	-
17	ÜREĞİL İ.Ö.O.	x	-	X	-
18	Ö. SAMANYOLU İ.Ö.O.	x	-	-	-

Tablo 9: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılı Beypazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne Bağlı İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Derslerinin Dağılımı

MEB’nın yayınladığı programa göre İş Eğitimi dersinin 4 alt ders olarak uygulanması gerekirken, Tablo 9’da görüldüğü gibi ilçedeki toplam 18 ilköğretim okulundan sadece 7’sinde Ticaret Bilgisi Dersi, 14’ünde İş Teknik Dersi, 11’inde Ev Ekonomisi Dersi ve 5 tanesinde de Tarım Dersinin okutulduğu görülmektedir. Yalnız

Beypazarı İ.Ö.O.'da bu derslerin dördü de okutulmaktadır. Tacettin İ.Ö.O.'da ise bu derslerin hiç biri okutulmamaktadır. Bunun nedeni ise, ilgili okulun ikinci kademesinin olmamasıdır.

2.8.3.1. Okulların İşlik Durumu

Beypazarı'nda ilköğretim okullarının hiç birinde Ticaret Bilgisi Dersi İşliği bulunmamaktadır. Bu nedenle Ticaret Bilgisi dersi, Tablo 10'da da görüleceği üzere sınıflarda yaptırılmaktadır.

Okullarda İş Teknik ve Ev Ekonomisi Derslerine işlikler ayrılmakta, Ticaret Bilgisi Dersi için hiçbir okulda bir işlik bulunmamaktadır. Çoğu zaman Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerine bir sınıf dahi ayrılmamaktadır. Bu öğretmenler ya Beden Eğitimi dersi için bahçeye çıkan sınıfın dersliğini yada bilgisayar laboratuvarını giden sınıfın dersliğini kullanmaktadırlar.

MEB tarafından belirlenen Ticaret Bilgisi dersi için işliklerde bulunması gerekli olan araç ve gereçler şunlardır (MEB İş Eğitimi Programı, 2000:351-352):

A. Genel İşlik Eşyaları	Miktarı
1. Yazı tahtası	1 Adet
2. Öğretmen masası	1 Adet
3. Sandalye	1 Adet
4. Malzeme dolabı	1 Adet
5. Elbise askılığı (8 askılı)	5 Adet
6. Çöp kutusu	2 Adet
7. Teşhir Panosu	1 Adet
B. Ders Araçları	
1. Daktilo makinesi	40 Adet
2. Daktilo masası	40 Adet
3. Daktilo makinesi örtüsü	40 Adet
4. Gösteri sehpası	1 Adet

5. Standart Türk klavyesi	1 Adet
6. Kronometre (cep tipi)	1 Adet
7. Sınıf levhası	1 Adet
8. Oturuş plan levhası	1 Adet
9. Avadanlık çantası	1 Adet
a. Torna vida büyük boy	2 Adet
b. Torna vida küçük boy	2 Adet
c. Pens orta boy	2 Adet
d. Anahtar no: 10-11, 8-10	2 Adet
e. Kargaburnu orta boy	2 Adet
10. Kardeks dolabı (dört çekmece)	1 Adet
11. Teksir makinesi (ispirtolu)	1 Adet
12. Teksir makinesi (mürekkepli)	1 Adet
13. Hesap makinesi (pilli veya elektrikli)	1 Adet
14. Facit hesap makinesi	1 Adet
15. IBM makinesi	1 Adet
16. Bilgisayar	1 Adet
17. Teleks-panafaks	1 Adet
18. Muhasebe defter örnekleri	Takım
19. Değerli kağıt örnekleri	Takım
20. Ders levhaları	Takım

Tablo 10’da görüldüğü üzere, İlçedeki okullarda İş Teknik Dersi için toplam 5 işlikli,. Ev Ekonomisi Dersi için toplam 4 işlikli okul vardır. Tarım ve Ticaret Bilgisi Dersleri için Beypazarı’ndaki hiçbir okulda işlik yoktur. İşliği olan okulların ise, genel işlik eşyaları dışında ders için gerekli araç ve gereçleri yoktur.

MEB Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği’nde, “İlköğretim ve orta öğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları, ilgili sınıf ve branş öğretmenleri tarafından seçilir.” denilmesine rağmen okutulacak ders kitapları okul müdürleri tarafından seçilmektedir.

Sıra No	OKULUN ADI	İŞ EĞİTİMİ DERSİ							
		İş Teknik Dersinin Yapıldığı Yer		Ev Ekonomisi Dersinin Yapıldığı Yer		Tarım Dersinin Yapıldığı Yer		Ticaret Bilgisi Dersinin Yapıldığı Yer	
		İ	S	İ	S	İ	S	İ	S
1	ALTAY İ.Ö.O.	-	x	-	x	-	-	-	-
2	ATATÜRK İ.Ö.O.	x	-	-	x	-	-	-	-
3	BEYPAZARI İ.Ö.O.	x	-	x	-	-	x	-	X
4	CUMHURİYET İ.Ö.O.	-	x	-	-	-	-	-	X
5	ÇAYIRLIOĞLU İ.Ö.O.	-	x	-	x	-	-	-	-
6	F. KEFELİOĞLU İ.Ö.O.	-	x	-	x	-	-	-	-
7	GAZİPAŞA İ.Ö.O.	x	-	-	x	-	-	-	-
8	KARAŞAR İ.Ö.O.	-	-	-	-	-	x	-	X
9	KEMALMİLASLI İ.Ö.O.	-	-	x	-	-	-	-	X
10	KIRBAŞI İ.Ö.O.	-	-	-	-	-	x	-	-
11	KIRŞEYHLER İ.Ö.O.	-	x	-	-	-	x	-	-
12	NAMIK KEMAL İ.Ö.O.	-	x	x	-	-	-	-	X
13	RÜSTEMPAŞA İ.Ö.O.	-	x	x	-	-	-	-	X
14	SANAYİ İ.Ö.O.	x	-	-	x	-	-	-	X
15	TACETTİN İ.Ö.O.	-	-	-	-	-	-	-	-
16	URUŞ İ.Ö.O.	-	x	-	x	-	-	-	-
17	ÜREĞİL İ.Ö.O.	-	x	-	-	x		-	-
18	Ö. SAMANYOLU İ.Ö.O.	x	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 10: Beypazarı İlçesindeki İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Dersinin Teknik Durumu

AÇIKLAMALAR:

İ: İşlik, S: Sınıf, x: İlgili dersin işlik veya sınıfta yapıldığını ifade eder.

2.8.3.2. Öğretmen Durumu

İlçedeki İş Eğitimi öğretmen durumu aşağıdaki Tablo 11’de verilmiştir.

Sıra No	OKULUN ADI	İŞ EĞİTİMİ DERSİ			
		İş Teknik Dersi	Ev Ekonomisi Dersi	Tarım Dersi	Ticaret Bilgisi Dersi
1	ALTAY İ.Ö.O.	ESEF	ESEF	-	-
2	ATATÜRK İ.Ö.O.	ESEF	MEF	-	-
3	BEYPAZARI İ.Ö.O.	ESEF	ESEF	EF	ESEF
4	CUMHURİYET İ.Ö.O.	MEF	-	-	ESEF
5	ÇAYIRLIOĞLU İ.Ö.O.	MEF	MEF	-	-
6	F. KEFELİOĞLU İ.Ö.O.	MEF	MEF	-	-
7	GAZİPAŞA İ.Ö.O.	ESEF	MEF	-	-
8	KARAŞAR İ.Ö.O.	-	-	MEF	MEF
9	KEMALMİLASLI İ.Ö.O.	-	MEF	-	ESEF
10	KIRBAŞI İ.Ö.O.	-	-	EF	-
11	KIRŞEYHLER İ.Ö.O.	EF	-	EF	-
12	NAMIK KEMAL İ.Ö.O.	ESEF	MEF	-	ESEF
13	RÜSTEMPAŞA İ.Ö.O.	MEF	ESEF	-	ESEF
14	SANAYİ İ.Ö.O.	ESEF	MEF	-	ESEF
15	TACETTİN İ.Ö.O.	-	-	-	-
16	URUŞ İ.Ö.O.	MEF	ESEF	-	-
17	ÜREĞİL İ.Ö.O.	ESEF	-	EF	-
18	Ö. SAMANYOLU İ.Ö.O.	MEF	-	-	-

Tablo 11: Beypazarı İlçesindeki Okullarda İş Eğitimi Dersi Okutan Öğretmenlerin Eğitim Durumu

Tablo 11’de görüldüğü üzere İlçede 17 tane Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi mezunu branş öğretmeni vardır. Kalan 20 ders diğer branş öğretmenleri

tarafından verilmektedir. Bu 20 dersin, 15 tanesi Mesleki Eğitim Fakültesi mezunu ve kalan 5 ders ise Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler tarafından doldurulmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

“Beypazarı İlköğretim Okullarında İş Eğitimi Ticaret Bilgisi Dersinin Uygulama Durumu”nu ortaya koymak amacıyla yapılan bu araştırmanın verilerine göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Beypazarı ilçesinde Ticaret Bilgisi branşına göre öğretmenlerin dağılımına bakıldığında toplam 7 Ticaret Bilgisi öğretmeninden sadece birinin branş dışı olduğu belirlenmiştir. İlçede 14 İş ve Teknik öğretmeni, 11 Ev Ekonomisi öğretmeni, 5 Tarım Dersi öğretmeni ve 7 Ticaret Bilgisi Dersi öğretmeni vardır. Araştırmaya göre ilçede toplam 35 İş Eğitimi dersi öğretmenine daha ihtiyaç vardır. Ticaret Bilgisi dersi için ise toplam 11 öğretmen gerekmektedir.

Eğitim sistemimiz de İş Eğitimi Dersi için istihdam edilen öğretmenler 1996 yılı verileri ölçüt alındığında, alt derslere göre varolan gereksinimin ancak %3’ünü karşılayabilmektedir. Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığı’nın basın organlarına da yansıyan 2002-2003 öğretim yılına kadar olan beş yıllık dönem için yaptığı öğretmen projeksiyonuna göre de tarım alanı dikkate alınmaksızın iş eğitiminin öteki alt dallarında toplam 12 590 öğretmen gereksinimi bulunmaktadır. Bunun içinde 5 716 ile iş ve teknik eğitimi ilk sırayı alırken, ev ekonomisinde 3 441, ticaret dalında ise 3 433 öğretmene gereksinim duyulmaktadır. Konuya daha teknik olarak ve hukuksal bir temelde öğretmenlerin “aylık karşılığı ve zorunlu ücretli olarak haftada okutabilecekleri toplam ders yükleri” açısından yaklaşıldığında ise, öngörülen sayının daha da yükseleceği açıktır (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/ulug.htm>).

2003-2004 öğretim yılı itibariyle Ankara’ da toplam 1 341 adet İş Eğitimi öğretmeni vardır. Bu sayının 614 ‘ü Ev Ekonomisi dersi öğretmeni, 465’i İş ve Teknik dersi öğretmeni, 2’si Tarım dersi öğretmeni ve 260’ı Ticaret Bilgisi dersi

öğretmenidir. Türkiye genelinde ise toplam 10 153 adet İş Eğitimi Dersi öğretmeni vardır. Bu sayının 4 215'i Ev Ekonomisi dersi öğretmeni, 4 425'i İş ve Teknik dersi öğretmeni, 106'sı Tarım dersi öğretmeni ve 1 407'si Ticaret Bilgisi dersi öğretmenidir (MEB Sayısal Veriler, 2004:134-135-140-141).

İlçedeki bir ilköğretim okulunda Ticaret Bilgisi Dersi branş öğretmeni olmaması nedeniyle Resim İş Dersi Öğretmeni tarafından verilmektedir. Oysa ki 2369 Sayılı 1992 yılında yayınlanan Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi Bakanlığı Tebliğler Dergisi'ne göre, “Öncelikle İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım, Ticaret derslerini okutan branş öğretmenleri ile bu dersleri okutma yetkisi verilen (İş ve Teknik dersine Resim-İş; Ev Ekonomisi dersine Resim-İş; Ticaret dersine Matematik; Tarım dersine Biyoloji ve Fen Bilgisi) öğretmenlerin ders dağıtımı yapılarak dört dersinde program esaslarına göre işlenmesine çalışılacaktır.” denilmesi sebebiyle bu dersin matematik öğretmeni tarafından okutulması gerekmektedir.

İş Eğitimi dersi öğretmenlerin tamamı 4 yıllık lisans mezunudur. Hizmet sürelerinin ise ortalama 1-5 yıl arasında olduğu saptanmıştır.

Eğitimde kuram ve uygulamanın birbiri ile bütünleşmesi önemlidir. Daha çok duyu organına hitap edilerek, daha kalıcı eğitim sağlanmalıdır. Her ders için “ezberci” denilen eğitim kavramından uzaklaşılmalı; kazanılan davranışların kavrama, uygulama, analiz-sentez yapma gibi üst seviyelerde gerçekleşmesi sağlanmalıdır. Bu gün geleneksel eğitim anlayışımız içinde uygulamalı eğitim ancak imkanlar ölçüsünde yapılabilmektedir. Uygulamalı eğitim araç gereç gerektirmektedir (Sevgi, 1993:25). Bu araştırma da Ticaret Bilgisi dersinin daha verimli ve uygulamaya dönük yapılabilmesi için öğretmenlerin imkansızlıklara rağmen ellerinden gelenin en iyisini gerçekleştirmeye çalıştıkları görülmüştür. İlçede hiçbir okulda programda öngörüldüğü halde Ticaret Bilgisi Dersi için işlik yoktur.

Programda yer alan ders araç gereçleri ise yok denecek kadar azdır. Okullarda diğer derslerle ortak kullanılan yazı tahtası, öğretmen masası, çöp kutusu, dolap v.b. araç gereçler mevcuttur.

Ticaret dersine düşen öğrenci sayısı dikkate alındığında sadece bir okulda (Beypazarı İ.Ö.O.) sınıflar 20 öğrenciden azdır. Kalan altı okulda ya gruplar ayrılmamakta ya da sınıflar birleştirilmektedir. Bu okullarda derse düşen öğrenci sayısı 30 ile 48 arasında değişmektedir. Bu durum eğitimin gereği gibi yapılamamasına sebep olabilmektedir.

Öğretmenler tarafından İş Eğitimi Ders Programı tamamıyla yeterli bulunmamaktadır. Öğretmenlerin %57'si programı kısmen yeterli bulmuşlardır. Bunun nedeni de 1990 yılından beri uygulanan bu programın aksaklık ve eksikliklerinin artık düzeltilmesi gerekmektedir.

Dersin programdaki gibi uygulanıp uygulanmadığı sorusuna %43 öğretmen hayır, %43 öğretmen kısmen ve %14 öğretmen ise evet cevabını vermişlerdir. Dolayısıyla Ticaret dersinin İş Eğitimi programında yer aldığı şekliyle uygulandığını söylemek oldukça zordur. Bunun sebepleri programda yer alan ve okullarda bulunması gereken işlik, araç-gereçlerin olmaması ve okul idarelerinin bu derse bakış açısıdır.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 1992 yılında aldığı karar ve 2369 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti MEB Tebliğler Dergisi'ndeki "Öğretmen ve mekan temini konusunda her türlü alternatif değerlendirildiği halde, okutulması mümkün olmayan ders, şartlar yerine getirilinceye kadar programa alınmayacak belirtilen 4 ders alanı 3 veya 2 alana indirilebilecektir." kararına rağmen, ilçede 2 okulda alt derslerden sadece biri okutulmaktadır.

Öğretmenlerin mezun oldukları okul ile Ticaret Bilgisi ders programı uyuştüğunu, ankete katılanların %57'si evet cevabını vererek onaylamış. Buna karşın öğretmenler %42'lik bir oranla ise az uyuştüğü cevabını vermişlerdir. İlçedeki okullarda işliklerin, eğitim araç ve gereçlerinin yokluğu ünitelerin programda yer aldığı gibi uygulanamamasına yol açmaktadır.

Ticaret Bilgisi dersinin öğretiminde öğretmenlerin büyük çoğunluğu anlatım, soru-cevap ve proje öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaktadır. Derslerinde drama ve benzetim yöntemlerine ise hiç yer vermedikleri gözlemlenmiştir.

Bu araştırmada Ticaret Bilgisi dersine ayrılan haftada 2 saatin dersin öğretimine yetmediği görülmüştür. Öğretmenlerin %72'si ders saatinin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %57'si haftalık ders saatinin 3 saate, %29'u 4 saate çıkarılması gerektiği görüşünde birleşmişlerdir.

MEB'nin bu ders saatleri konusunda tutarlı bir politika izlememesi, öğretmenlerin mevcut programdan memnuniyetsizliği için temel bir neden olarak gösterilebilir.

Ticaret Bilgisi ders konularının öğrenci seviyelerine uygunluğunu öğretmenlerin %43'ü evet ve %43'ü kısmen cevaplarını vererek onaylamışlardır. Bu durum öğretmenler arasında kesin bir fikir ayrılığı olmadığını göstermektedir. Çünkü programda yer alan konular öğretmenler tarafından sınıf sevilerine göre belirlenmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin %86'sı ilçenin ekonomik durumunu dikkate alarak ünite seçimini yapmaktadırlar.

Öğretmenlerin %42'si Ticaret Bilgisi dersiyle ilgili yeterli kaynak kitap olmadığını belirtmişlerdir. Özellikle dersle ilgili uygulamaya yönelik yardımcı kaynak kitaplara ihtiyaç duyulmaktadır. Hangi kaynak kitabın okutulacağı konusunda öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%42) kısmen de olsa problem yaşamaktadırlar.

Eğitim sistemi içinde öğrenci ve öğretmen kitaplarının ağırlıklı bir yeri vardır. Bu alan eğitiminde yapılacak işlemlerin, kitaplarda ayrıntılı olarak yer alması öğretmene önemli bir destektir. Bu alanda programa dayalı olarak hazırlanmış ders kitapları eksiktir. Mevcut kitapların da dersin hedeflerine uygun olarak geliştirilmeleri gerekmektedir (Sevgi, 1993:25).

Var olan ders kitapları incelendiğinde bu kitaplarda, ünitelerde yer alan konularla ilgili uygulama çalışmalarına pek yer verilmediği görülmektedir. Bu durumda uygulama çalışmalarının ne şekilde yaptırılacağı öğretmenin kişisel yeteneğine bırakılmaktadır.

Öğretmenlerin sadece %20'si ilköğretim son sınıf öğrencilerinin Ticaret dersinden proje çalışması yapmak istediğini belirtmiştir. Bu oranın az olmasının nedeni olarak, bu dersin teorik olarak işlenmesi, dolayısıyla öğrencilerin ilgisini çekememesidir.

Öğretmenlerin %100'ü Ticaret Bilgisi dersi öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim kursu verilmediğini ifade etmektedir.

İdareci ve velilerin derse bakış açıları dersin uygulanabilirliğini etkileyip etkilememesiyle ilgili olarak öğretmenlerin, %71'i etkilediğini, %29'u ise kısmen etkilediğini belirtmişlerdir. İdareci velilerin derse bakış açıları dersin uygulanabilirliği açısından oldukça önemli bulunmuştur. Öğrencilerin derse bakış açılarının dersin verimini etkilediği, öğretmenlerin tamamı tarafından belirtilmiştir.

Öğretmenlerin %71'i kendileri tamamen yeterli, %29'u kısmen yeterli bulmaktadırlar. Kısmen yetersiz diyenlerin gerekçeleri ise bu alanda yetişmiş branş öğretmeni sayısının yetersizliği, bu derslerin branş dışı öğretmenler tarafından doldurulması, v.b. dir.

Ankete katılan öğretmenlerin %100'ü Ticaret Bilgisi dersinin faydalı bir ders olduğuna inanmaktadır.

Ticaret Bilgisi dersinin öğrencileri mesleğe yönlendirme konusunda öğretmenlerin %72 etkili olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin mesleğe yönlendirilmesiyle ilgili olarak Ticaret Bilgisi öğretmenlerinin %86'sı hayır diyerek görüşlerinin alınmadığını ifade etmişlerdir.

Her şeyden önce 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'ndaki amaçların tüm okullarımız da geçerli olabilmesi için Ticaret Bilgisi Dersinin Beypazarı ilçesindeki 18 adet ilköğretim okulunun yalnız 7 tanesinde değil, hepsinde olması gerekir. Kanaatimizce bu durum büyük bir noksanlıktır.

Yaptığımız bu araştırma sonucunda; bugünkü durum itibariyle, Beypazarı ilçesindeki ilköğretim okullarında okutulan temel derslerden biri olan İş Eğitimi Ticaret Bilgisi dersinin konuluş amaçlarını tam olarak gerçekleştirmediği kanaatine varılmıştır.

Öneriler

Bu dersle ilgili uygulamaların geliştirilmesinde aşağıdaki hususların dikkate alınması, bu dersin gayesine uygun işlenmesine büyük oranda katkı sağlayacaktır

- Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda, değişen dünya ve ülke şartlarına uygun, modern eğitimin gereklerine uygun olarak İş Eğitimi Ticaret Bilgisi ders programı yeniden gözden geçirilmelidir. MEB tarafından çok sık yapılan ders saati değişikliğinin programda yer alan güncelliğini yitirmiş bazı konu ve üniteler (Örneğin; temel daktilografi ünitesi gibi.) için de yapılması gerekmektedir.

- Ticaret Bilgisi dersinin öğretiminde işlik üzerinde önemle durulmalıdır. Çünkü İş Eğitimi Derslerinin programlarında yer alan konular, özel alet ve malzemeleri gerektirmektedir. Her zaman bunların temini öğretmen ve öğrenciler tarafından mümkün olamamaktadır. İlköğretim okullarının projelerinde bu işliklerin bulunmasına rağmen okul yöneticileri tarafından bu işliklerin sınıfa dönüştürülmesi suretiyle amacına uygun kullanılmadığı gözlemlenmiştir. İş Eğitimi programında öngörüldüğü gibi bu işliklerin yapılması veya amacı dışında kullanılmaması ve daha da önemlisi araç-gereçlerle donatımı gerekmektedir.

- İlköğretim ikinci kademedeki Ticaret bilgisi dersinin haftalık ders saati programdaki değişikliklerle birlikte aşamalı olarak artırılmalıdır.

- Öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak, bu ders ile ilgili kadrolar artırılmalı, bu kadrolara E.S.E.F. İşletme Eğitimi bölümü mezunları atanmalıdır. Bu arada E.S.E.F İşletme Eğitimi bölüm dersleri Milli Eğitim ve bölüm yetkilileri ile birlikte güncelleştirilmelidir. Diğer fakültelerin bilim adamlarının da çalışmalara doğrudan katılmaları ve katkıda bulunmaları sağlanmalıdır.

- Aynı zamanda mevcut öğretmenler de yeni gelişmeler paralelinde, program, yeni uygulamalar, yeni eğitim araç ve gereçlerini tanımaları amacıyla hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri teşvik edilmelidir.

- Yöneticilerin bu dersin faydalılığına inandırılmaları gerekmektedir. Bu amaçla okul idarecileri içinde bu dersin faydalılığı konusunda hizmet içi eğitim kurslarına alınıp bilgilendirilmeleri yararlı olabilir.

- Okul ve aile arasında işbirliği yapılmalı, bu dersle ilgili veliler bilinçlendirilmelidir.

- Ticaret Bilgisi dersi programına dayalı olarak hazırlanmış ders kitapları çoğaltılmalıdır. Mevcut kitapların da dersin hedeflerine uygun olarak geliştirilmeleri gerekmektedir. Çünkü eğitim sistemi içinde öğrenci ve öğretmen kitaplarının ağırlıklı bir yeri vardır. Bu alan eğitiminde yapılacak işlemlerin, kitaplarda ayrıntılı olarak yer alması öğretmene önemli bir destektir. Aynı zamanda bu dersle ilgili bilgisayar yazılımlarının hazırlanmasına da ihtiyaç duyulmaktadır.

- İş Eğitimi Ticaret Bilgi Ders programında, ders kapsamına giren mesleklerin tanıtımına daha fazla yer verilmeli, meslek seçimi ve yönlendirmede öğretmene sorumluluk verilerek dersin etkililiği artırılmalıdır.

- Ticaret Bilgisi dersi kapsamındaki çeşitli mesleklerle ilgili okul panolarında, gazetelerinde yer ayrılmalıdır.
- Ticaret Bilgisi dersi öğretmeni, ilgili kamu ve özel kuruluşlara geziler düzenlemeli ve alanında uzman kişilerle öğrencilerin yüz yüze gelmelerini sağlamalıdır.
- Öğrencilerin sekizinci sınıftaki proje çalışmalarında esneklik sağlanmalıdır. Proje konusu seçiminde amaç mesleki beceri kazandırmak değil, öğrencilere ilgi ve yeteneklerini deneme fırsatı vermektir. Proje çalışmaları sadece sekizinci sınıfın ikinci döneminde değil, ikinci kademenin her sınıfında uygulanmalı ve öğretmen rehberliğinde öğrencinin istediği işlerle ilgili olmalıdır.

KAYNAKÇA

AKBAŞ, Oktay. (2003). *Ulusal Teknoloji Politikaları ve İlköğretimde Teknoloji Eğitimi*. **Milli Eğitim Dergisi**. (160), 35.

ALKAN, Cevat ve diğerleri. (1996). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**. Ankara: Özkan Matbaacılık.

ARIKAN, Rauf. (2000). **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**. Ankara: Baran Ofset.

AYTAÇ, Çetin. (1994). *Genel Eğitimimizde Endüstriyel Sanatlar Eğitimi*. **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, (2) ,75-81.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1999). **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi**. **Ankara**: Tekışık Yayıncılık.

BUCAK, Esergül Balcı. (2000). *Rusya Federasyonu Zorunlu Eğitim Kurumlarında Ana Öğretim Programı ve Buna Dayalı Olarak Oluşturulan Programlar*. **Milli Eğitim Dergisi**. (148), 245.

ÇELENK, Süleyman ve diğerleri. (2000). **İlköğretim Programları ve Gelişmeler**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DOĞAN, Hıfzı. (1983). **Teknoloji Eğitimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:128.

DOĞAN, Hıfzı ve Seval FER. (1998). *İlköğretimde Teknoloji Eğitimi ve Bir Öneri*. **Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim Sempozyumu**. Ankara: Tekışık Yayınları, 267.

ERDEN Münire ve Yasemin AKMAN. (1997). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

ERGÜL, Ergin. (2002). **TC Anayasası ve İnsan Hakları**. Ankara: Yargı Yayınevi.

GÜLDÜR, Muhammed M. (2004). Beypazarı Teknik Bilimler Yüksek Okulu Müdür Yardımcısı. **Gazi Üniversitesi Beypazarı Teknik Bilimler Yüksek Okulu Konulu Görüşme**. Beypazarı: Beypazarı Teknik Bilimler Yüksek Okulu.

GÜZELYEL, Sami. (2001). **İş Eğitimi Programının Etkiliğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi**. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

HESAPÇIOĞLU, Muhsin. (1992). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. İstanbul: Beta Basım.

[http:// ankara .meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm](http://ankara.meb.gov.tr/beypazarı/İSTATİSTİK.htm)

<http://egitim1.sitemynet.com/ Sakarya/İngiltere.htm>

<http://ogretmenlik.com.sitemyet.com/sistem/Japonya5.htm>

<http://www.ankara.gov.tr/index.php?site=&module=cmsPage=page&cmsPage=361>

<http://www.cagirpolisi.com.tr/17/31-32-33-34.htm>.

<http://www.mext.go.jp/english/statist/xls/02-09.xls>.

<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/ulug.htm>

<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/144/arslan.htm>

KARAKUŞ, İsmail. (2004). Beypazarı Meslek Yüksek okulu Müdür Yardımcısı. **Ankara Üniversitesi Beypazarı Meslek Yüksek Okulu Konulu Görüşme.** Beypazarı: Ankara Üniversitesi Beypazarı Meslek Yüksek okulu.

KOÇ, Hakan. (1995). *İş Eğitimi ve Uygulaması.* **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi,** (3), 133-159.

MEB Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı. (2004). **Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004.** Ankara:Milli Eğitim Basımevi.

MEB (1949). **Dördüncü Milli Eğitim Şûrası Çalışma Programı komisyon Raporları Konuşmalar.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü. (2000). **İlköğretim Okulu İş Eğitimi Programı.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (1992). **Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,** (2354), 798.

MEB İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinde Yer Alan Bazı Derslerin Haftalık Ders Saatlerinin Değiştirilmesi. (2001). **Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi.** (2529), 573.

MEB 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu. (24 Haziran 1973). **Resmi Gazete.** (14574).

MEB 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (12 Ocak 1961). **Resmi Gazete.** (10705).

MEB İlköğretim Okulu Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleğe Yöneltilmesinde Rehberlik ve Tanıtma Hizmetleri. (3 Mayıs 2004). **Genelge.** (2004/37).

MİYAKAWA, Hidetoshi. (2002). **Industrial Technology Education For All.** Japan: Aichi University of Education.

SAYIN, Murat. (2001). **İlköğretim İş Eğitimi Programının Teknoloji, Atölye Ortamları ve Materyaller Açısından Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SEVGİ, Ahmet. (1993). *Türkiye’de Endüstriyel Sanatlar ve Teknoloji Eğitimi.* **Milli Eğitim Dergisi** 123, (9), 25.

SÖZER, Ersan. (1997). **Almanya, Danimarka ve Fransa Eğitim Sistemleri.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:47..

ULUĞ, Feyzi. (1998). *Zorunlu İlköğretim Sürecinde Teknoloji Eğitiminin Yeri.* **Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim Sempozyumu.** Ankara: Tekışık Yayınları. (10), 276.

TAŞDEMİR, Mehmet. (1988). **İlköğretim Okulu İş Eğitimi Öğretmenleri’nin Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Türkiye Cumhuriyeti Ankara Valiliği Turizm İl Müdürlüğü. (1998). **Anakara Rehberi.** Ankara: Devran Matbaacılık.

TORUN, Ethem. (2004). **Bilinen ve Bilinmeyen Yönleriyle Beypazarı.** Ankara: Bey Ofset Matbaacılık.